

Ilancetti

Nurmijärven

Kotiseutulehti 2022

Nurmijärvi-Seura ry

10€

Sääksjärvi, kuva Emma Lounela de Nooij

Nyt kaivellaan mukavia

Kaikki me tunnemme käsitteen, jonka mukaan kaivellaan vain ikäviä asioita. Nykyisessä maailmanmenossa sellainen toki onnistuukin verrattain helposti. Onhan meillä takanamme kaksi covid-19 epidemian kiusaamaa vuotta ja par'aikaa Euroopassa on meneillään sota, jonka eskaloitumistakin jo pelätään. Kuitenkin nimenomaan vaikeina aikakausina on ammennettava voimaa ja jaksamista niistä asioista, jotka ovat hyvin ja oikein. Tässä suhteessa Nurmijärven kunta on erityisen otollinen paikkakunta, siksi Nurmijärvellä voi kaivella mukavia.

Suomi on kasvanut vahvaksi demokratiaksi ja vakaaksi oikeusvaltioksi, joka juuri näiden ominaisuuksiensa avulla on saavuttanut tasavertaisen ja kansalaistensa hyväksymän yhteiskuntajärjestyksen. Siihen on sitouduttu niin vahvasti, että on selviydytty monista historian koettelemuksista. Tämä rakennustyö on lähtöisin yksittäisistä kansalaisista, jotka ovat omissa kodeissaan, kunnissaan ja kotimaassaan halunneet tehdä parhaansa. Tulos onkin melkoisen kehuttava saavutus, jota kutsumme itsenäiseksi oikeusvaltioksi nimeltään Suomi.

Tämän vuoden kotiseutulehti Klaneetissa Nurmijärven kunnanjohtaja **Outi Mäkelä** kirjoittaa niistä moninaisista syistä, miksi juuri Nurmijärvellä kannattaa muuttaa asumaan, kirkkoherra **Ari Tuhkanen** kertoo yhteisen onnistumisen tavoitteesta ja Nurmijärven Luonto ry:n kirjoitus havainnollistaa niitä valtaisia luontoarvoja, joiden keskellä täällä eletään ja joista me loppujen lopuksi kaikki elämme.

Kansalliskirjailija **Aleksis Kiveä** emme hänen kuolemansa 150-vuotismuistovuonna tohdi sivuuttaa ja sekä kirjailijaa että hänen nimikkoseuraansa käsittelemme tämän vuoden numerossa. Aleksis Kiven Seura on vuodesta 1975 alkaen jakanut eri tavoin ansioituneille suomalaisille **Raimo Heimon** laatiman *Eskon Puumerkki*-mitalin. Puumerkin saajat löytyvät artikkelin yhteydestä.

Lehden sivuilla esiintyvät monet Nurmijärvellä toimivat järjestöt ja yhdistykset kertovat omalla tavallaan siitä perin rikkaasta ja monipuolisesta kan-

salaistoiminnasta, joka Nurmijärvellä elää ja voi hyvin. Joillakin aloilla eletään ehkä hiukan hiljaisempaan ajanjaksoa, mutta toiminnassa ollaan edelleen. Se kertoo alueen innokkaasta asujamistosta sekä innostavasta toimintaympäristöstä. Ja innostavassa ja aktiivisessa toimintaympäristössä osataan vaalia myös historiallisia arvoja niin rakennuksia, kotiseututyötä kuin kertomaperinnettäkin ajatellen.

Jokaisessa kirjoituksessa, kuten tässäkin, olisi paikallaan draaman kaarta seuraten päästä aloituksesta ja kerronnan kuljetuksesta ytimekkääseen loppuun, jossa tarina kiteytyy. Koetan toteuttaa tätä ajatusmallia kertaamalla sen tosiasian, että Nurmijärven keskeisin ja houkuttelevin elementti on se luontopohja, jolla täällä asutaan, eletään ja toimitaan. Sen hallinnollinen ja henkinen yhteisöelämä puolestaan mahdollistaa hyvän arjen, jota kannattaa vaalia ja tarpeen vaatiessa myös puolustaa, kuten Nurmijärven Reserviläisetkin omalla sarallaan tekevät. Katse on kuitenkin aina ymmärrettävä pitää tulevaisuudessa, sillä paikalleen jättäytyminen johtaisi kuivettumiseen ja taantumiseen. Nuori sukupolvi on se tekijä, joka vie tämän yhteisen saavutuksemme eteenpäin. Siksi on paikallaan erikseen vielä mainita, että lehden sivuilla kirjoittaa myös Nurmijärven nuorisovaltuuston puheenjohtaja **Tino Uusi-Heikkilä**, joka kertoo Nuovan vuoden toimintavuodesta. Nuoret ovat olleet ututtavia, tarkkaavaisia ja aloitteellisia. Se jos mikä on rohkaisevaa. Se vahvistaa varmasti meidän kaikkien halua omalla pienelläkin panoksellamme tehdä parempia tekoja paremman yhteisön - ja miksei paremman maailmankin - puolesta.

Klaneetti

2022

Sisälllys

PÄÄTOIMITTAJALTA	2
Kirkkoherra Ari Tuhkanen: YHTEINEN ONNISTUMINEN	4
Outi Mäkelä, Nurmijärven kunnanjohtaja: NURMIJÄRVI ON TÄYNNÄ KOETTAVAA!	6
Tuula Sjöstedt: NURMIJÄRVEN LUONTO ON AINUTLAATUINEN	8
Terttu Vuorensola: KOTIRINTEELTÄ SALKOLANTIELLE KESKELLÄ KIRKONKYLÄÄ	14
NURMIJÄRVEN NUORISOVALTUUSTON VUOSI	15
Leena Rautanen-Saari: PALOJOKI – VALTAKYLÄ	18
OPPIA TYÖTÄ TEHDEN – AMMATTIIN OPETTAMISTA NURMIJÄRVELLÄ	20
Mikko Tomperi: RESERVILÄISTOIMINTAA NURMIJÄRVELLÄ	23
SEITSEMÄNVELJEKSEN HAUDALLA	26
Esa Lahtela: PIRJO NUORTILA, TANSSIN JA KANSANTANSSIN LÄHETILÄS NURMIJÄRVELTÄ	28
Markku Kujanpää: RAJAMÄEN MIESLAULAJAT, 77 VUOTTA	30
Sakari Katajamäki: ESKON PUUMERKKI – AIKAKIRJOISSA VUODESTA 1975	34
Kallepekka Toivonen: SE AINOA OIKEA, AITO JA ALKUPERÄINEN	38
Marja Ollila: KÄSITYÖN ILO JA TAITOA TAITOKESKUS KLAUKKALASSA	41
ARJA AHLSSVED: KOTISEUTUTYÖTÄ METSÄKYLÄN KOULUSSA	44
LEPSÄMÄN HUMU 100 VUOTTA	48
Eero Peltonen: NURMIJÄRVEN URHEILUSEURATOIMINTAA ENNEN JA NYT	54
LIITY NURMIJÄRVI-SEURAN JÄSENEKSI	56
ILMOITUKSET	57

Klaneetti

Nurmijärven Kotiseutulehti 2022

Julkaisija: Nurmijärvi-Seura r.y.

Vastaava päätoimittaja: Jaakko Ojanne

Nurmijärvi-Seuran hallitus:

Puheenjohtaja Esa Lahtela

Sihteeri Leena Kaarni

Jäsenet:

Arja Ahlsved, Ari Helminen, Jukka Iso-Herttua,

Eero Peltonen, Tapio Ranta,

Leena Rautanen-Saari, Ritva Stenvall

Klaneettiin tarkoitettua aineistoa voi toimittaa osoitteella:
Jaakko Ojanne, puh. 041-461 6886,
Et. Hesperiankatu 32 B 40, 00100 Helsinki tai
jaakko.ojanne@welho.com

Julkaisun hinta: 10 euroa

Taitto: Nurmiprint Oy / Ari Helminen

Painopaikka: Nurmiprint Oy, Nurmijärvi 2022

Kansi: Sääksjärvi, kuva Emma Lounela de Nooij

Yhteinen onnistuminen

Klaukkalan kirkko lauantaina 31.1.2015.
*Ilmassa innostusta ja innostamista.
Olitko mukana? Muistatko vielä?*

Ja vaikka et olisi ollut mukanakaan, lehdistä ja netistä varmasti kohtasit tuon jonkin aivan uuden alun. Nurmijärven Uutiset kirjoitti helmikuun 2015 alkupäivinä otsikolla ”Seurakunnalla mahdollisuus onnistua”. Jo muutamaa päivää aikaisemmin olin itsekin kirjoittanut kotisivuillani samasta tilaisuudesta huutomerkkin kera: ”Nurmijärven seurakunnan Onnistumissuunnitelma!” Siinäpä olikin kuvattuna Klaukkalan kirkon kokoontumisen aihe, kirkkovaltuustomme hyväksymänä vuoden 2015 alusta voimaan tulleen Onnistumissuunnitelman liikkeelle lähdön tilaisuus, ”Kick-off”, aloituspotku.

Toki työskentely tätä yhteistä tilaisuutta – ja varsinkin siis tulevia vuosia – varten oli ollut käynnissä jo pitkään monien eri luottamushenkilöiden ja työntekijöiden yhteistyönä. Kirkkoneuvoston marraskuisella vuoden 2012 päätöksellä seurakunnan uudenlaisen tulevaisuuteen tähtäämisen tavassa lähti työryhmä kehittämään asiaa eteenpäin. Oleellisin uusi näkökulma työskentelyssä oli kuivakkuuden unohtaminen! Siksi luovuimme heti kohta strategia-sanasta – seurakunta ryhtyi – toki Jumalan siunauksen ja armon varassa – reilusti vaan onnistumaan! Siitä siis kirkossamme ainutlaatuinen nimi Nurmijärven seurakunnan Onnistumissuunnitelma. Muun muassa kotihiippakunnassamme Espoon hiippakunnassa tämä nimi ja ennen kaikkea tietysti ajatus nimen takana ovat saaneet erittäin paljon myönteistä huomiota.

Käytettävissä olevan tilan rajallisuuden vuoksi Onnistumissuunnitelman ensimmäistä vaihetta enää laajemmin kuvaamatta teen nyt jo aikahypyn Onnistumissuunnitelmamme - tämäkin tietysti laajalla yhteistyöllä toteutettuun – päivitettyyn, nykyiseen versioon, Nurmijärven seurakunnan Onnistumissuunnitelmaan 2020-2023.

Edelleen jatkamme Herran armon varassa seurakuntana, jossa onnistumme yhdessä kertoen reilusti Jumalan rakkaudesta kaikille niin sanoin kuin teinkin.

Lähdemme liikkeelle visiosta, siitä millainen näky seurakunnalla on onnistuvasta toiminnastaan. Nurmijärven seurakunnan visio on tämä: Nurmijärven seurakunta on kaikille avoin yhteisö, joka on merkityksellinen ja luonteva osa ihmisen elämää.

Sitten on toiminta-ajatus - tehtävä eli missio: Nurmijärven seurakunta toteuttaa Jeesuksen antamaa kaste- ja lähetyskäskyä (Matt. 28:18–20) ja kirkkolaisissa määriteltyä kirkon ja seurakunnan perustehtävää (KL 1:2 §). Tähän liittyen seurakunta tuo nurmijärveläisiä armollisen Jumalan yhteyteen, lujittaa heidän uskoaan, rohkaisee evankeliumin eteenpäin viemiseen sekä kutsuu vastuuseen lähimmäisistä ja luomakunnasta.

Entä arvot? Onnistumissuunnitelma sanoo niistä näin: Nurmijärven seurakunta jakaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon arvot: usko – yhteys armolliseen Jumalaan on kristityn elämän kestävä perusta; toivo – Jeesuksen lupaus tulevaisuudesta tuo toivon, ja: rakkaus – Pyhä Henki rohkaisee meitä rakastamaan toisiamme.

Elävää todellisuutta nämä kaikkihan ovat, mutta arvaan, että sinulla alkaa olla mielessä pientä kaiherrusta, että ei kai tämä silti ole vähän sellaista perinteistä strategiakieltä. Älä pelkää, sillä Onnistumissuunnitelma jatkuu näin: Toisin sanoen. Eli katsotaanpa miten Onnistumissuunnitelmamme avaa itseään meille...

Siis toisin sanoen: asiakkuudesta osallisuuteen, viestinnästä vuorovaikutukseen ja uskonopista hengellisyyteen. Nythän tämä alkaa maistua jo elämälle! Katsokaamme siis edelleen lisää. Nyt silmämme huomaavatkin seuraavaksi Onnistumissuunnitelmamme painopisteet: vuorovaikutuksen ja osallisuuden verkoston, kasvun tuen ja hyvinvoivan yhteisön. Mutta kyllä näitäkin tulee avata lisää. Siispä nyt avaamme lisää.

Vuorovaikutuksen ja osallisuuden verkosto: olemme läsnä, toimimme ja teemme yhdessä. Ja rohkaisemme ja tuemme nurmijärveläisiä vapaaehtoistoimintaan. Samoin viestimme monipuolisesti ja laadukkaasti. Ja myös luomme toimitilat luonteviksi kohtaamispaikoiksi.

Nämä tekstit ovat suoria lainauksia Onnistumissuunnitelmamme nykyversiosta, mutta pien-

tä kirjoittajan vapautta olen kuitenkin nyt välillä tässä tekstinmuokkauksessa käyttämässä, että saan virallisen aika lailla visuaalisessa muodossa olevan Onnistumissuunnitelman sujuvaan tekstimuotoon. Kysymys on siis kuitenkin vain ja-sanasta sinne ja samoin-sanasta tuonne ja niin edelleen.

Vaan sinua kiinnostaa jo tietysti mitä on kasvun tuki? Tässä sekin selviää: toteutamme kristillistä kasvatusta luontevana osana kaikkea toimintaa. Niin ikään tuemme henkistä ja hengellistä etsintää sekä kasvua. Ja olemme kiinteä osa nurmijärveläistä auttamisen yhteisöä.

Hyvinvoiva yhteisö puolestaan sisältää nämä ulottuvuudet: johdamme ihmislähtöisesti yhdessä hyväksytyt johtamisen tapoja hyödyntäen, tiivistämme yhteistyötä eri kirkkopiirien ja työalojen kesken, pidämme huolta henkilöstön työhyvinvoinnista ja ammattitaidosta sekä huolehdimme toimintaympäristöstä ja taloudesta vastuullisesti.

Näin hieno on Nurmijärven seurakunnan Onnistumissuunnitelmamme, jota joka päivä monin käytännön asioin toteutamme. Mutta se ei ole täydellinen ilman yhtä asiaa. Sitä, että sen toteuttamiseen tarvitsemme kaikki seurakuntalaiset! Paljon meitä on tässä jo mukana – ja Vapahtajamme johdatusta seurakunnan työhön ja elämään pyydämme joka päivä. Silti siis, myös aivan jokaista seurakuntamme jäsentä ja työntekijää tarvitaan! Jos et ole vielä mukana omilla ideoillasi ja lahjoillasi rakentamassa yhteistä onnistumistamme, onhan tämä se päivä, jolloin saan kiittää sinuakin mukaan tulostasi Nurmijärven seurakunnan Onnistumissuunnitelman toteuttamiseen? Onko paikkasi jumalanpalveluselämän kehittämisessä, tulevana luottamushenkilönä, kuorotoiminnassa, Onnistumissuunnitelman tulevassa päivityksessä mukana olijana, seurakunnan sosiaalisen median sisällöntuottajana, uusien ihmisten vapaaehtoistoimintaan kutsujana... Mahdollisuuksia riittää ja niihin sinun kannattaa ehdottomasti tarttua.

Tervetuloa mukaan!
Iloa ja siunausta!

Ari Tuhkanen

Nurmijärvi on täynnä koettavaa!

Nurmijärven ystävänä tiedätkin, kuinka paljon Nurmijärvellä on tarjottavaan kutkuttavia tarinoita ja ihastuttavia kokemuksia! Nurmijärven sijainti pääkaupunkiseudun läheisyydessä on kuljettanut kuntamme läpi ihmisiä vuosisatojen ajan. Näinpä Nurmijärvi on täynnä toistaan kiinnostavampia ihmis-kohtaloita ja elävää historiaa.

Monet ovat suunnanneet Nurmijärvelle Aleksis Kiven jalanjäljissä - niin Palojoelle kuin muuallekin kuntaan. Olemmekin todella ylpeitä kansalliskirjailijastamme sekä omaleimaisesta kulttuurihistoriamme – minkä vuoksi olemme myös julistautuneet maailman Aleksis Kivi -pääkaupungiksi.

Kaunis luontomme niin Sääksjärven ja Vantaanjoen rannoilla kuin myös metsissä, niituilla ja pelloillamme on kutsunut ihmisiä eheytymään ja viihtymään. Nurmijärvi on voinut tarjota sellaista laatua elämiseen, mitä välttämättä suurimmissa kaupungeissamme ei ole ollut tarjolla.

Alueellamme aina toiminut aktiivisia yhdistyksiä, sairaaloita, seuroja, uskonnollisia yhteisöjä ja yrittäjiä, jotka ovat houkuttelleet ihmisiä läheltä ja kaukaa. Teatterinpenkeillä, urheilukatsomoissa ja ihmisten kohtaamisissa on tavattu nurmijärveläinen kulttuuri ja nurmijärveläisiä ihmisiä.

Nurmijärvellä on myös sangen hieno historia elokuvien kuvauspaikkana. Kino Juhan ja Taavi Vartian ympärille on kasvanut Nurmijärven oma Hollywood-ilmio, joka on innostanut myös muita elokuvan ja tv-sarjojen tekijöitä kuvauksiin upeisiin maisemiimme ja luontokohteisiimme.

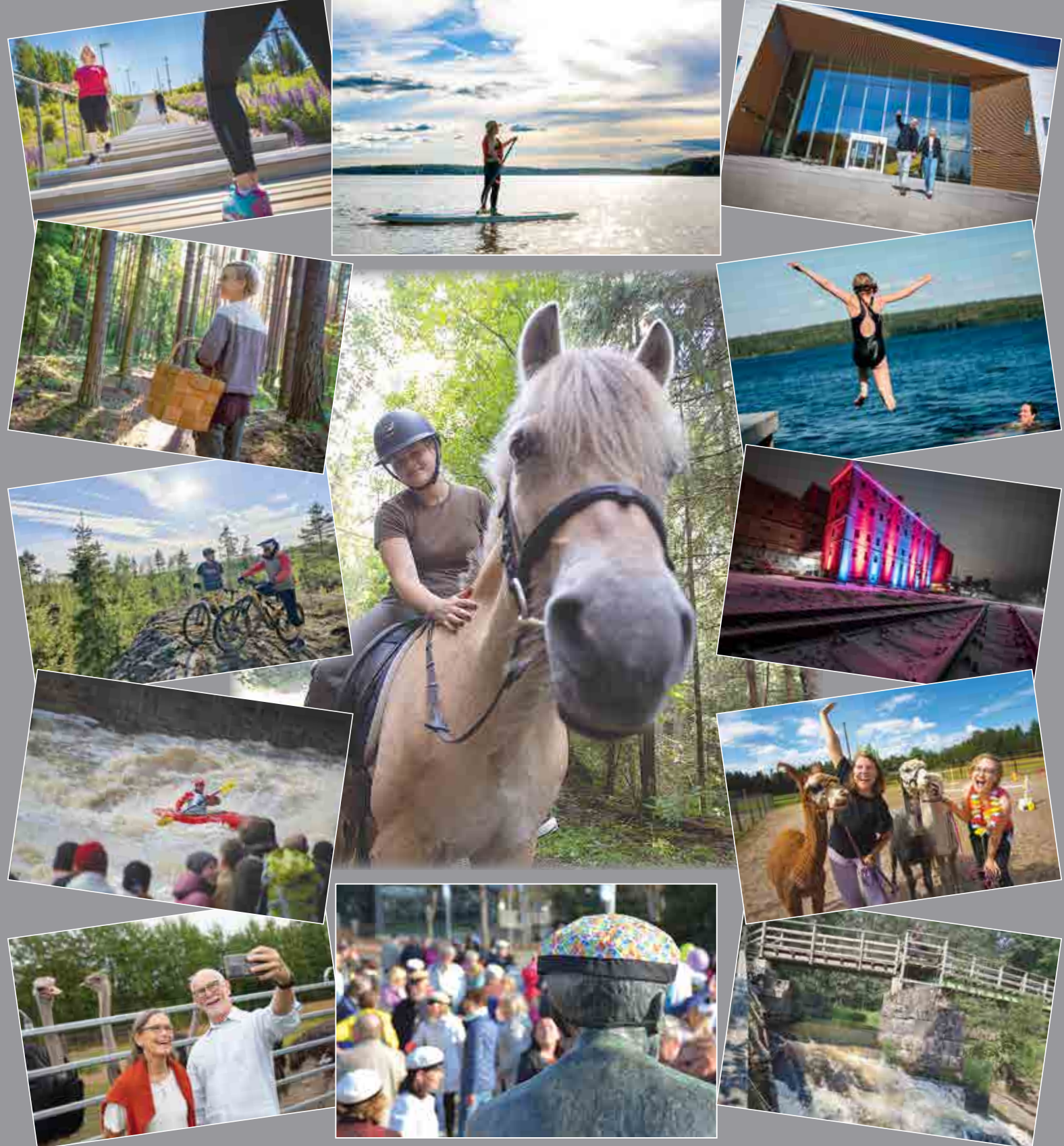
Kaikesta tästä huolimatta Nurmijärveä ei ole tunnettu kuitenkaan matkailukohteena. Tuoreen kuntastrategian Nurmijärvi – paremman arjen ilmio 2022–2030 myötä tähän tehdään muutos – haluamme edistää matkailun kehittymistä. Tavoitteena on se, että Nurmijärvi on tulevaisuudessa suosittu matkailukohde.

Puhdas luontomme sekä kulttuurimme on valtava voimavara ja meillä on mahdollisuuksia kehittyä suosituksi matkailukohteeksi. Tämä edellyttää yhteistyötä, yhteistä tahtoa ja selkeää visiota kunta-laisten keskuudessa. Nurmijärvi on hedelmällinen paikka toimia matkailu- ja palvelualan yrityksille, joi-

den liiketoimintamahdollisuudet paranevat. Kuntalaistemme kulttuuri-, tapahtuma- ja palvelutarjonta ja taajamien viihtyisyys paranevat luontoarvoja ja estetiikkaa kunnioittaen. Tunnettuus matkailukohteenä parantaa myös kunnan muuta vetovoimaa, mikä heijastuu tontinmyynnin, työpaikkaomavaraisuuden ja väestönkasvun myötä verotulojen kasvuun. Kun paljastamme historiamme, tarinamme, luontokohteemme ja omaleimaisuutemme, voimme rakentaa entistä viihtyisämpää Nurmijärveä.

On tärkeää ajatella kokonaisuutta. Kun lanseerasimme uuden Seitsemän veljeksien pyöräreitin kesällä 2022, teimme sen kustannustehokkaalla tavalla, suunnittelimme reitin yhdessä maantiepöyöräilijöiden kanssa ja toteutimme sen siten, että reitti kiertää läheltä mahdollisimman monia paikallisia matkailualan yrityksiämme. Pienellä panostuksella ja

ennen kaikkea yhteistyöllä saimme aikaan ikimuis-
toisia kokemuksia.

Kaikilla Nurmijärven ystävillä on mahdollisuus
vaikuttaa matkailun kehittämiseen sekä nurmijär-
veläisyyden kukoistamiseen. Olemme julkaisseet
kuntaan uuden yhteisöllisen Visit Nurmijärvi -sivus-
ton sekä uuden tapahtumakalenterin. Sivuilla saa
kattauksen siitä, mitä kunnassamme voi nähdä ja
kokea. Yritykset ja muut tapahtumia tai elämyksiä

tuottavat tahot ovat tervetulleita sivustoille löytä-
mään uusia ihmisiä. Tartutaan siis paikallisten toi-
mijoiden tarjoamiin elämyksiin, annetaan rakenta-
vaa palautetta ja tuetaan ostopäätöksillämme pai-
kallista yhteisöllisyyttä. Tule sinäkin mukaan raken-
tamaan paremman arjen ilmiötä!

Outi Mäkelä,
Nurmijärven kunnanjohtaja

Nurmijärven luonto on ainutlaatuinen

Vapaaehtoistyöllä on suuri merkitys meitä lähellä olevan luonnon säilymiseen. Ikioma luontoyhdistyksemme Nurmijärven Luonto ry on pitänyt lähiluontomme puolta jo 40 vuoden ajan.

Kirjoittanut Tuula Sjöstedt, Nurmijärven Luonto ry:n hallituksen jäsen

*Kirjoittaja Myllykoskella syystalvella 2021. Kuva: Markku Sjöstedt
40-vuotisjuhlavuoden tunnuksen ytimenä on yhdistyksen kukallinen tunnus,
jonka taiteilija **Vilho Askola** toteutti **Ansa Halmelahden** luonnoksen pohjalta.*

Kaikki sai alkunsa Pinninnummesta

Paikallinen luonnonsuojeluyhdistyksemme Nurmijärven Luonto ry perustettiin aprillipäivänä eli 1. huhtikuuta vuonna 1982. Yhdistysrekisteriin meidät merkittiin marraskuussa 1983. Toimintamme lähti käyntiin halusta säilyttää Rajamäen Pinninnummen lehdot.

Ensimmäisenä aktiivisena toimintavuotenaamme aloitettiin Myllykosken luontopolun suunnittelu, jonka avajaisia vietettiin 5.5.1985. Luontopolku on ollut alusta asti suosittu. Myös Vantaanjoen suojelussa ja Seitsemän veljeksien vaellusreitin suunnittelussa

olemme olleet mukana. Vuonna 2019 olimme tuottamassa Seitsemän veljeksien reitistä sisältöä älypuhelimissa toimivaan mobiiliopastus-sovellukseen, joka sisältää tarinoita alueelta, sen maisema- ja kulttuurikohteista sekä monimuotoisesta luonnosta. Toivottavasti se on auttanut uusia ihmisiä löytämään reitille.

Lähiluontomme on arvokas

Viime vuosien koronarajoitukset ovat saaneet entistä useammat ihmiset hakeutumaan luontoon, ja luontoreitit muun muassa Myllykosken varrella ovat olleet

*Kissanojan puron
lehtometsä.
Kuva: Markku Sjostedt*

*Kissanojan puronvarren
kukkaniitty.
Kuva: Markku Sjostedt*

ajoittain jopa ilahduttavan ruuhkaisia. Moni meistä onkin havahtunut siihen, miten tärkeää on, että meillä on lähiluontoa, jossa voi retkeillä ja viettää aikaa.

Lähiluonnon säilyminen ei kuitenkaan ole mikään itsestäänselvyys. Nurmijärvi taajamineen sijaitsee erinomaisten yhteyksien varrella, lähellä pääkaupunkiseutua. Houkutteleva sijainti on aikojen saatossa tuonut runsaasti lisää asukkaita kuntaamme. Pienistä maaseutukylistä ja taajamista on tullut vilkkaita keskuksia. Samalla kaavoitus on tiivistynyt, uusia asuinalueita syntynyt, teitä rakennettu ja yrityksiä houkuteltu Nurmijärvelle.

Kirkonkylässä Ilvesvuoren pohjoiselle alueelle on lähivuosina tulossa Suomen suurin logistiikkakeskus. Veroeuroja toki tarvitaan, että kuntamme pystyy jatkossakin tarjoamaan tarvittavat palvelut meille

kaikille. Mutta kovin montaa työpaikkaa ei jättimäinen, yli 57 hehtaaria kattava Keskon varastoalue tule tarjoamaan, kun kaikki on automatisoitu.

Sen sijaan meidän kuntalaisten lähiluontoa keskus kutistaa huomattavasti. Alueen alle jää Seitsemän veljeksien vaellusreitit tärkeä patikka, jossa virtaa uhanalaista lehtometsää halkova Kissanojan puro. Reitti, jota itsekin olen vuosikaudet kulkenut, nauttinut luonnon rauhasta, kuunnellut puron solinaa ja pyrstöiaisten ääntelyä, katsellut metsää, peltoja ja kallioita. Vähän vaikeaa kuvitella, että tuhansia rekkoja yötä päivää vetävä megakeskus ei olennaisesti vaikuttaisi lähialueen äänimaisemaan ja päästöihin.

Elinvoimaa, yrityksiä ja asuntoja tietenkin tarvitaan, se on sanomattakin selvää. Samalla kuitenkin meidän pitää pystyä pitämään arvokkaasta luonnos-

Ilvesvuori, valtuusto havainne. kuva: Arkkitehtuuritoimisto-B-et-M_NU

tamme huolta. Ilman elinvoimaista ja monimuotoista luontoa me ihmiset emme pärjää – eivätkä yrityksetkään. Ihmisten ja yritysten kasvava kiinnostus muuttaa Nurmijärvelle lisää jatkuvasti painetta rakentaa arvokkaille luontoalueillemme.

Metsäiset virkistysalueet ovat kuntalaisten hyvinvoinnin lähde

Elinympäristöjen häviäminen ja pirstoutuminen metsänkätön sekä kaavoituksen myötä uhkaavat lähiluontoamme. Luontokato on todellinen uhka myös meille nurmijärveläisille. Globaalisti jopa miljoona eliölajia on vaarassa hävitä maapallolta seuraavien vuosikymmenten aikana.

Mitä sitten, jos yksi laji häviää? Eliölajien väheneminen kaventaa luonnon monimuotoisuutta merkittävästi ja horjuttaa herkän ekosysteemin tasapainoa. Vaikka lajeja häviää jatkuvasti, usein huomaamme nämä muutokset yhtäkkiä, vasta kun jokin elintärkeä laji häviää ja romahduttaa mukanaan kokonaisen ekosysteemin ja alueen monimuotoisuuden. Ehkä sinäkin olet esimerkiksi huomannut, ettei lintulaudalla viime vuosina enää näy samoja lajeja kuin aiemmin.

Me ihmiset emme tule toimeen ilman luontoa ja sen ekosysteemien tuottamia palveluja, kuten hap-

pea, vettä ja ruokaa. Myös luonnon terveysvaikutukset on todistettu tutkimuksilla kiistattomasti. Luonto vaikuttaa ihmisen hyvinvointiin ja terveyteen monella tapaa: psyykkinen ja kognitiivinen kuormitus vähenee, liikkuminen parantaa fyysistä terveyttä, immuunipuolustus vahvistuu ja luontoympäristö helpottaa sosiaalista kanssakäymistä. Lyhytkin luonnossa vietetty aika laskee ihmisen sykkettä ja stressihormoni kortisolin tasoa. Nämä ovat todella tärkeitä vaikutuksia nykyajan hektisessä työelämässä, jossa työt ja palvelut sähköistyvät hurjaa vauhtia ja kuormittavat meidän ihmisten mieltä ja kehoa.

Mutta luonnon tuottamille palveluille on hankalaa laskea hintaa. Siksi ehkä nykysäädökset, kaavoituksen ja rakentamisen tavatkaan eivät vielä ota luonnon tarpeita huomioon. Vasta hiljattain on kaavoituksessa alettu vaatia rakentamisella menetettävien luontoarvojen kompensointia. Ekologisella kompensatiolla tarkoitetaan luonnon monimuotoisuudelle paikallisesti aiheutettujen vahinkojen hyvittämistä parantamalla luonnon tilaa jossain toisaalla. Tämäkään ei ole ongelmattonta, sillä paikallisesti arvokasta lähiluontoa kuitenkin samalla aina häviää.

Arvokkaat luontoalueemme ja kulttuuriperintömme kuitenkin ansaitsevat erityistä huomiota. Perinnemaisemat, viheryhteydet ja luontoarvot pitäisi siksi huomioida nykyistä paremmin myös kaavoituk-

Aleksin aamupolku 2001. Kuva: NuLun-arkisto

sessä, rakennetaanpa uusia alueita tai tiivistetään olemassa olevia.

Teemme yhteistyötä ympäristön hyväksi

Nurmijärven Luonto on nykyisellään Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin paikallisyhdistys. Otamme aktiivisesti kantaa ympäristön puolesta antamalla muistutuksia ja lausuntoja muun muassa jätehuoltomääräyksistä, kierrätyksestä, kaavoituksesta, tie- ja väyläsuunnitelmista, soranotto- ja louhos-hankkeista sekä muista ympäristölupahankkeista, jotka vaikuttavat olennaisesti lähiympäristöömme.

Haluamme tuoda luonnon lähemmäs kaikille nurmijärveläisille. Siksi suojelemme monimuotoista luontoa ja elinkelpoista ympäristöä sekä vaalimme kulttuuriperintöä ja luontoarvoja Nurmijärvellä. Järjestämme vapaaehtoisvoimin luontoretkeä, talkoita ja tapahtumia. Yhdistyksemme kevät- ja syyskokousten yhteydessä järjestettävät luontoillat tarjoavat kiinnostavia ja ajankohtaisia puhujia, esimerkiksi tänä keväänä kutsuimme **Juha Kauppisen** luennoimaan kirjoittamistaan luontoaiheisista kirjoista.

Yksi kestosuosikeistamme on ollut vuotuiset neitotalkoot, joilla olemme hoitaneet **Aleksis Kiven**

synnyinkodin pihamaan niittyä. Talkoot ovat paitsi tuoneet hyvää mieltä ja yhdessä tekemistä, myös onnistuneesti lisänneet niittykukkien määrää ja auttaneet säilyttämään perinnemaisemaa. Yhdistyksemme on myös pitkään toiminut Luonnonperintösäätiön Metsänkummina.

Puheenjohtajinamme ovat vuosien saatossa toimineet **Tauno Toivonen, Seppo Takatalo, Toivo Vanhatalo, Mika Seppälä, Pentti Hyvärinen, Seilen Raiskila** ja **Ritva Örling**. Hyvärisen ansiosta järjestettiin vuosittain perinteinen Aleksin aamupolku, jonka vanhemmat kuntalaiset varmasti muistavat.

Vuosien varrella luontoyhdistyksemme on tehnyt lukuisia aloitteita. Kiljavan lähteikkö sai suojelupäätöksen jo toimintamme alkuaikoina, lokakuussa 1985. Kirkonkylän Pratikankujalla myös kasvaa istuttamamme lehmus.

Juuri ennen vuosituhannen vaihtumista saimme Nurmijärven pääkirjastoon oman luontonurkan. Lainaustiskin tuntumassa olevassa infopisteessä on ollut tarjolla luontoaiheisia esitteitä ja lehtiä lähiluonnon eläimiä symboloivan mäyrän lempeän katseen alla. Kirjallisen materiaalin lisäksi kirjaston aulassa on myös ollut lasivitrinit, joissa on esillä Aleksis Kiven jälkeen merkittävimmän nurmijärveläisen, professori **K.E. Kivirikon** vuosina 1888–1903 täyttämää lintuja, kuten kottarainen, harmaasieppo, pähkinä-

Aleksis-Kiven kodin niittytalkoot. Kuva: Minna Nyyssola

Mäntysalo marraskuu. Kuva: Pirjo Surakka-Cooper

hakki ja lapasorsa. Toivottavasti saneerauksen jälkeen uudelleen avautuva kirjasto tarjoaa jatkossakin meille kuntalaisille Luontonurkan.

Ympäri kuntaamme on vuosien varrella ollut lukuisia maa- ja kiviaineksen ottoon ja käsittelyyn liittyviä hankkeita, jotka vaikuttavat lähialueen luontoon ja asukkaisiin. Viime vuosina myös kiertotaloudelle tärkeitä bioaineksen ja hyötymateriaalien käsittelylaitoksia on haluttu sijoittaa kuntamme alueelle. Pääkaupunkiseudun jatkuva rakentamisbuumi heijastuu monella muullakin tapaa Nurmijärven luontoon. Kallioiset maastomme uhkaavatkin tuhoutua pääkaupunkiseudun pohjattomaan sepelinälkään.

Virallisten lausuntojen ohella olemme myös tukenneet paikallisia asukkaita heidän lähiympäristöään koskevien huolien tuomisessa päättäjien ja median tietoon. Esimerkiksi Mäntymäen louhoksen alueella toukokuun 2021 alussa käyttöön otettu asfalttitehdas on tuottanut pistävää hajua laajalti alueen ympäristössä, mikä on rajoittanut asukkaiden liikkumista jopa omalla pihallaan ja tuonut toisille myös terveydellisiä ongelmia. Toivotaan, että haitat jatkossa saadaan vähenemään – niin luonnon kuin meidän kuntalaistenkin vuoksi.

Paljon hyvääkin on tapahtunut. Viime vuonna Nurmijärvelle saatiin monta uutta suojelualuetta, kun

pitkään tekeillä ollut valtion mailla sijaitsevien suojelualueiden tekninen perustaminen vihdoinkin toteutui. Nurmijärvellä näistä sijaitsee suoluonnon kannalta merkittävä Klaukkalan Isosuon luonnonsuojelualue sekä osittain kuntamme alueella Petkelsuon luonnonsuojelualue ja Vestran soiden, lehtojen ja vanhojen metsien luonnonsuojelualue. Kaikkiaan uusia suojelualueita saatiin yhteensä noin 8 200 hehtaaria. Näiden lisäksi ympäristöministeriö perusti luonnonsuojelualueet Kaanaan vanhaan metsään, Kuppinummelle sekä Nurmijärven ja Hyvinkään alueella sijaitsevaan Kiljavaan.

Tänä vuonna Klaukkalan Isosuon tuoreelle luonnonsuojelualueelle avattiin pitkospuureitti, jolla on ollut tungokseen asti kävijöitä. Reittiä tuskin olisi syntynyt ilman pitkäaikaisen aktiivimme Keijo Westin sinnikästä työtä. Valitettavasti Keke ei itse koskaan ehtinyt nauttimaan näistä pitkospuista, sillä hän menehtyi kesällä 2021. Mutta olkoon tämä luontoreitti hänen perintönsä meille kaikille.

Muitakin hienoja tuloksia kuntamme luonnon puolesta on saatu kuulla viime aikoina. Jo parikymmentä vuotta sitten ehdotimme Palojoen kylämaisemaa kansallismaisemaksi, ja tänä syksynä kansalliskirjailijamme Aleksis Kiven lapsuuden lähimetsät vihdoinkin suojeltiin. Kiitos tästä kuuluu Nurmijärven Kivi-

Isosuo Klaukkala. Kuva; Pirjo-Surakka-Cooper

juhlille, joka omistaa tämän 1,4 hehtaarin Honkametsän luonnonsuojelualueen Palojoen Taaborinvuorella. Jälleen erinomainen osoitus siitä, että aktiivisuus oman lähiympäristön suojelemisessa voi kantaa hedelmää!

Innostu luonnosta ja lähiympäristöstä!

Tänä vuonna Nurmijärven Luonto ry täytti pyöreitä. Neljäänkymmeneen toimintavuoteemme on mahtunut monenlaista. Kaikkein tärkeintä on kuitenkin ollut yhteistyö muiden paikalliseen luontoon vaikuttavien ihmisten ja yhdistysten kanssa. Kukaan ei yksinään voi yltää yhtä merkittäviin tuloksiin kuin mitä yhdessä pystymme saavuttamaan. Yhteistyö muiden paikallisten yhdistysten, kuten Nurmijärven Ladun ja Polun, kyläyhdistysten ja kunnan kanssa onkin tuottanut vuosien varrella hienoja tuloksia, joista kaikki kuntalaiset hyötyvät.

Tule sinäkin mukaan omaan luontoyhdistykseemme! Liittymällä jäseneksi tuet paikallista luonnonsuojelutyötä. Vapaaehtoistyöllä on suuri merkitys meitä lähellä olevan luonnon säilymiseen. Yhdistystoiminnasta saat myös hyvän mielen ja mukavaa seuraa.

Toivotan kaikille nurmijärveläisille nautinnollisia hetkiä lähiluonnossamme!

Myllykosken opastaulu. Kuva; Pirjo Surakka-Cooper

Kotirinteeltä Salkolantielle keskelle Kirkonkylää

Muutin vuonna 1963 Palojoen Metsäkylästä Kraninlan Aurora-mamman taloon Kirkonkylään. Talo oli täysin remontoitu. Öljylämmitysikin oli uutta. Vanhempani muuttivat sinne vuonna 1964. Isä viljeli perunaa ja herneitä. Karppalan kauppayhtiö haki maan tuotteita kauppaan myytäväiksi. Nurmijärvi oli maatalouspitäjä. Tämä tontti oli keskellä Kirkonkylää.

Suunnitelmissa oli rakentaa neljä kerrostaloa. Päätettiin, että Salkolantie nro 1:een tulee öljyllä toimiva lämpökeskus ja pesula. Salkolantie nro 3:een rakennetaan uima-allas ja sauna. Myöhemmin taloista rakennettiin kakkonen ja nelonen.

Vuonna 1973 valmistui ensimmäinen rakennus, viisikerroksinen ja kahdella hissillä. Siihen kuului 30 huoneistoa, kellarissa olivat lämpökeskus, kerhohuone, kaksi sauna, verkko- ja kylmäkellari, askarteluhuone, pyörävarasto ja pesula. Ensimmäinen huoneisto varattiin talonmiehille asunnoksi.

Myöhemmin liitettiin kaukolämpöön ja kun neljä taloa valmistui, lakkautettiin lämpökeskus. Jokainen talo on itsenäinen ja vastaa itse talon kun-

Salkolantie 1 on ensimmäinen hissikerrostalo Nurmijärven kirkonkylässä, täyttää 50 vuotta

nosta. Vuonna 2023 Salkolantie yksi täyttää 50 vuotta, ensimmäinen hissikerrostalo Nurmijärven kirkonkylässä!

Niin muuttuu maailma.

Terttu Vuorensola

Wilkmanin mamman talo kuusikymmentäluvun alussa

Nurmijärven Nuorisovaltuuston vuosi

Nuorisovaltuuston kaksivuotisen kauden 2021-2023 jäsenet kokoontuivat ensimmäistä kertaa Klaukkalan Monikolla 23.8.2021 pitämällä pöytäkirjattoman toimihenkilö valintakokouksen. Kokous sujui mallikkaasti perehdyttäen uudet jäsenet toimintaan ja heistä osa pääsi lautakuntiin edustamaan nuorisovaltuustoamme. Puheenjohtajan näkökulmasta he ovat omaksuneet roolinsa mahtavasta ja olleet aktiivisesti mukana lautakuntien kokouksissa. Ilahduttavinta on kuulla muilta luottamushenkilöiltä positiivista ja kannustavaa palautetta heidän osallisuudesta kokouksissa. Ovat kuulemma: "Osallistuneet aktiivisesti lautakunta työkentelyyn puhe- ja läsnäolo-oikeudella". Valitsimme tuolloin Asemakaava- ja rakennuslautakuntaan edustamaan nuorisovaltuustoamme Arttu Korpe-
lan, Elinvoimalautakuntaan Luka Pesosen, Hyvinvointilautakuntaan Oona Jussilan, Sivistyslauta-

kuntaan Sara Alexiewin, Tekniseen lautakuntaan Kristian Kiven ja Kunnanvaltuustoa ja kyselytuntia on edustamassa Tino Uusi-Heikkilä.

Lautakuntapaikat ovat erinomainen tapa saada nuvamme ääni kuuluviin kunnallisessa päätöksenteossa. Tulevaisuudessa tekemämme aloitteet ja kannanotot menevät lautakuntiin, kun meillä on edustus siellä voimme pitää puheenvuoroja liittyen kannanottoomme joka useimmissa tapauksissa vakuuttaa päättäjiä. Nuvalaisten osallistuminen lautakuntatyöhön antaa paljon muutakin kuin kokospalkkioita ja kilometrikorvauksia, sillä siellä oppii esim. esiintymistaitoja. Muodostaessa omaa mielipidettäsi opit tuntemaan itsestäsi sen, mitä mieltä olet jostain asiasta. Olen aina suositellut heitä pitämään puheita mikäli siihen on tilaisuus. Silloin omat valitsemasi arvot pitää säilyttää mielipiteen rakenteessa. Lautakuntapaikat on myös hyvä

Nuorisovaltuuston toimihenkilöt

paikka verkostoitua ja oppia kokouskäytäntöjä sekä oppia toimimaan kaikenlaisten ihmisten kanssa. Monet nuoret ovat arkoja kommunikoida aikuisten kanssa. Mikäli olet aktiivinen keskustelija ja kommunikoija aikuisten kanssa voin lähes 100% taata, että tulet lautakuntavuosien aikana oppimaan olemaan vuorovaikutuksessa aikuisten kanssa. Lautakunnat ovat siis kaikella tapaa oivallinen paikka nuorisovaltuutetuille oppia käytännön taitoja elämää varten.

Lautakuntien edustajat kertovat aina nuorisovaltuuston kokouksessa "lautakuntien kuulumiset. Tuo on hetki jolloin muut nuvan jäsenet voivat sanoa mielipiteensä lautakunnissa käydyistä asioista. Nuoret voivat olla lautakuntien edustajiin yhteydessä toimialansa asioissa. Mikäli henkilöä x mielittää Rajamäen kampus hankkeen eteneminen, silloin hänen kannattaa olla yhteydessä Teknisen lautakunnan edustajaan. Tai heille voi muuten vain ilmaista mielipiteen miten vaikkapa julkinen liikenne Nurmijärvellä on huonoa.

Kuitenkin toimihenkilöiden valinnat valintakokouksen jälkeen aiheuttivat pientä kitkaa nuorisovaltuustomme (Nuva) ryhmähengessä aluksi. Tilanne oli minun näkökulmasta todella paha ja siinä tilanteessa mentin monien rajojen yli. Nuorisovaltuustolle perustettiin ensimmäisen kokouksen jälkeen nuvan viralliseen viestintään tarkoitettu whatsapp-ryhmä. Siellä kyseinen henkilö alkoi provosoida, oli epäkohtelias muita ihmisiä kohtaan ja heidän mielipiteisiinsä. Otimme ohjaajien kanssa tilanteen todella vakavasti. Oli jännä huomata miten yksi henkilö voi olla haitaksi koko kemiallemme. Monesti hän vetosi siihen, että "minulla on sananvapaus, mistä mm. Sebastian Tynkkystäkin rajoitetaan. Minusta hän ei ymmärtänyt, että näihin vapauksiin kuuluu aina velvollisuuksia mitä Suomen kansalaisen pitää noudattaa. Tai sitten hän ei vain halunnut ymmärtää. Onneksi stabiloituminen tapahtui parin kuukauden jälkeen toiminnan edetessä. Annoimme monesti hänelle mahdollisuuden kunnes teimme turvallisen tilan säännöt, missä kolmesta varoituksesta nuorisovaltuusto keskustelee ilman kyseistä henkilöä jatkotoimista. Keväällä hän kuitenkin ilmoitti, että haluaa erota toiminnastamme ja minä puheenjohtajana jäsenen tahdosta, hyväksyin hänen eroanomuksensa.

Lokakuussa puhuimme välipalan tarjoamisesta kouluissa. Esille tuli, että Mäntysalon, Isoniitun ja Seitsemän veljeksien koulussa ei tarjoilla välipalaa. Samassa kokouksessa puhuimme sometyöryhmän perustamisesta. Nykypäivänä Nurmijär-

ven nuorisovaltuuston sometyöryhmämme huolehtii nuvamme sosiaalisen median viestinnästä ja sen ylläpitämisestä. Sometyöryhmä oli ensimmäinen työryhmä jonka olemme kautemme aikana perustanut. Sometyöryhmällä on iso rooli nuvan viestinnän ja medianäkyvyyden kannalta. Sometyöryhmän ensimmäinen projekti oli instagramiin ja facebookiin tehty jäsenesittely. Lokakuussa saimme myös uuden jäsenen Anniina Nurron. Hän toimii nykyään alueellisessa nuorisovaltuustossa Nurmijärven nuvan edustajana.

Marraskuussa nuorisovaltuustomme päivitti logonsa monikulttuurisempaan muotoon verrattuna aikaisempaan. Logo sai paljon hyvää palautetta luottamushenkilöiltä. Marraskuun kokouksessa meillä oli vieraana kunnanvaltuuston 1. varapuheenjohtaja Virpi Rätty. Esitimme hänelle kysymyksiä. Marraskuussa saimme taas kaksi uutta jäsentä Eveliina Nurmisen ja Emppu Parkkosen. Olemme sopineet nuorisovaltuuston kanssa, että voimme ottaa kesken kauden uusia nuoria mukaan. Joulukuussa pidimme pikkujoulut Salmisaaren megalonessa pelaamalla lasersotaa ja sitten menimme Pancho villaan ruokailemaan.

Tammikuussa Emppu ja Eveliina pääsivät esittäytymään nuorisovaltuustolle valitettavasti teamin äärellä etäyhteyksillä. Tammikuussa kävimme läpi kouluterveyskyselyn tuloksia ja suunnittelimme oppilaskuntien hallitusten tapaamista. Kouluterveyskyselystä saimme hyviä aiheita Oppilaskuntien hallitusten tapaamiseen eli OPKH tapaamiseen. Suunnittelujen edetessä päätimme järjestää OPKH tapaamisen vasta ensi syksyllä. Kouluterveyskyselyssä nousi esille todella huolestuttavia sarakkeita kuten, että nuorten päihteiden käyttö on lisääntynyt huomattavasti samoin kiusaaminen. Kouluterveyskyselyn sisällöstä aiomme kuulla kuntamme oppilaskuntien hallituksia loppusyksyllä tapaamisessamme. Siitä tulee ainutlaatuinen tapahtuma! Helmikuussa meillä oli istuntotaukoa.

Maaliskuussa nuorisovaltuuston hallitus teki nuorisovaltuuston jäsenille viihtyvyysselvityksen jossa selvitimme mitä loppukaudesta haluamme vielä. Siellä nousi esille mm. Lisää vieraita kokouksiin. Mutta 85% on tykännyt nuorisovaltuuston toiminnasta, mikä on puheenjohtajana ilo kuulla.

Huhtikuussa eteemme tuli edustajien valinta alueelliseen nuorisovaltuustoon. Alueelliseen Nuvaan valittiin varsinaisiksi jäseniksi Vilja Palsala ja Anniina Nurro, varajäseniksi Henni Palsala ja Luka Pesonen. Haluan nostaa hattuni päästä sillä he uskalsivat lähteä sellaiseen mistä minäkään en ole

täysin kartalla mitä tulisi olemaan alueellisen nuorisovaltuuston missio. Huhtikuussa laadimme myös kysymyksiä 3.5 järjestettävään päättäjien tapamiseen. Tässä muutama: Miten paljon kunta panostaa nuorten harrastusmahdollisuuksiin? Miten kunnassa huomioidaan liikuntarajoitteiset ihmiset? Onko olemassa jotain rahallista budjettia, kuinka paljon kunta tukee nurmijärveläisten seurojen juniorityötä? Miten kunta huomio vihreää siirtymää ylipäätään?

Toukokuksessa kokouksessa meitä odotti suorastaan täydennysvaalikokous. 1 varapuheenjohtajan erotessa sen hetkisestä 2.varapuheenjohtajastamme tuli automaattisesti 1.varapuheenjohtaja. Kokouksessa meitä odotti 2.varapuheenjohtajan valinta, valtuuston varaedustajan valinta, sivistyslautakunnan varaedustajan valinta sekä asemakaavoitus- ja rakennuslautakunnan varaedustajan valinta. Huhti-toukokuun aikana saimme myös kolme uutta jäsenhakemusta ja toukokuksessa kokouksessa päätimme ottaa heidät mukaan toimintaamme. Oli miellyttävää saada kolmesta päätaajamasta uusia nuorisovaltuutettuja, alle olen listannut heidät: Joanna Kilgast, Kirkonkylä, Laura Westberg, Rajamäki ja Kaapo Flinck, Lepsämä. Uusia jäseniä tuli paljon kauden aikana mutta nuorisovaltuutettu Ida Juutilainen muutti Yhdysvaltoihin perheineen. "Iida on loisto tyyppi ja kantoi mallikkaasti kortensa kekoon sometyöryhmän osalta. Voimme hyvillä mielin toivottaa Iidalle onnea uuteen ympäristöön ja kulttuuriin" - Tino Uusi-Heikkilä (pj) toteaa. Toukokuksessa kokouksessa päätimme pitää kesäkuussa ylimääräisen kokouksen sillä helmikuussa kokous jäi pitämättä. Niin päätimme pitää korvaavan kokouksen.

Kesällä teimme aloitteen maksuttomista siteistä ja tamponista. Siinä argumentoimme sitä kuinka kaikissa kunnan kouluissa ei ole kuukautissuojia tarjolla nuorille. "Nuorten hormonaalisten toimintojen takia kuukautisvuodot ovat yleisiä. Vuodot voivat kuitenkin tapahtua yllättäen, ja koulusta on vaikea löytää suojaa vuodolle kuukautisten yllättäessä. Kuukautisista kärsivät nuoret joutuvat stressaamaan kuukautisten alkamista. On selvää, että turha stressi vaikeuttaa muun muassa keskittymistä opiskeluihin".

Ratkaisuehdotuksemme oli, että kunta sijoittaisi kaikille kunnan hallinnoimille yläasteille maksuttomia kuukautissuojia. Nyt odottelemme aloitteen tuloa hyväksyttäväksi. Teemme kaikkemme, että kyseinen aloite menee läpi kunnallisesta päätöksenteosta.

Nuorisovaltuuston puheenjohtaja Tino Uusi-Heikkilä

Elokuun kokouksessa nimesimme projektityöryhmän Oppilaskuntien hallitusten tapaamisen suunnittelua varten. OPKH työryhmä kokoontui teamsin ääressä 7.9.2022 klo 19. Silloin aikataulutamme ja teemme OPKH tapaamisesta valmiin paketin syyskuun kokoukseen, tai hyväksymme tapaamisen aikataulun ja päivän kulun nuvamme virallisessa whatsappryhmässä. Samassa kokouksessa päätimme, että Nuvamme muistutus seurakuntavaaleissa äänestämisestä. Sillä 16 vuotiaana olet oikeutettu äänestämään seurakuntavaaleissa. Päätimme myös järjestää nuorisovaltuuston pop-up kahvilan pitämisen kouluissa marras-joulukuun aikana. Osallistumme myös Monikko-päivän järjestämiseen josta työryhmämme kokoontui 30.8.2022. Hyvään ryhmähenkeen kuuluu Leiriytyminen Märkiössä jonka järjestämme 2-3.12. pikkujouluhengessä yön yli.

Puheenjohtajasta itsestään

Olen Tino Uusi-Heikkilä, 16- vuotias Lepsämässä asuva nuori. Opiskelen Mercuriassa Martinlaaksoissa kaksoistutkintoa (Merkonomi + lukio). Koulun ohella toimin nuorisovaltuuston puheenjohtajana sekä edustan nuvaamme kunnanvaltuustolla

ja kyselytunnilla. Vapaa-ajalla harrastan golfia, käyn salilla ja talvisin pelaan kavereiden kanssa höntsääjäkiekkoa ja laskettelen. Luottamustehtävissä olen ollut jo nuoresta pitäen, aloitin nuorisovaltuutettuna vuonna 2019 silloin pääsin heti edustustehtäviin. Olin nuorisovaltuuston edustaja teknisessä lautakunnassa, tuosta oppi paljon käytännön taitoja elämää varten ja sellaisia eväitä joilla vedän nyt nuorisovaltuustoa parhaan kykyni mukaan. Yläkoulussa Urheilupuiston koulussa olin kaikki kolme vuotta oppilaskuntamme jäsenenä. Toisena vuonna toimin sihteerinä ja kolmantena puheenjohtajana. Golfissa toimin kauden 2022 Nurmijärvi golfin juniorikapteenina edustaen seuramme junioreita juniori toimikunnassa. Olin siellä vuoropuhelussa toimikuntalaisten kanssa kertoen heille seuramme junioreiden mielipiteitä niin treenaamisen edistämiseksi kuin seuran junioritoiminnasta.

Nyt nuorisovaltuuston puheenjohtajana olen oppinut näkemään asioita, monelta eri näkökannalta: Puheenjohtajana, nurmijärveläisenä nuorena ja ennen kaikkea ihmisenä. Koen, että tehtäväni antaa minulle paljon mutta samalla yritän antaa minun omaa tietotaitoani ja osaamista nuorisovaltuutetuille jotka ovat minut tähän tehtävään valinneet. Rehellisesti sanottuna minä en todellakaan tiennyt todellisuudessa mitä puheenjohtajuus on, kun tähän tehtävään lähdin. Tässä vuoden aikana olen oppinut, että puheenjohtajuus on paljon muutakin kuin puheenvuorojen jakamista ja kokouksien vetämistä se on luottamuksellisin tehtävä mitä järjestössä voi saada.. Puheenjohtajana täytyy olla eniten kartalla mitä nuorisovaltuutetut ovat mieltä mistäkin aiheesta, mistä olemme keskustelleet viime kokouksessa tai kuluneen vuoden aikana sekä pitää osata muodostaa yhteenvetoja asiakohdassa käydystä keskustelusta ja esittää mahdollinen päätösesitys "Käydyn keskustelun perusteella ehdottaisin seuraavaa.....?" Puheenjohtajuudesta saa paljon avaimia elämään mutta se edellyttää edellä mainittujen ja muiden monien taitojen hanksaamista.

Tino Uusi-Heikkilä,
Nuorisovaltuuston puheenjohtaja

PALJOJOKI – VALTAK

Nurmijärvellä asuva **Jaakko Yli-Paavola** (84) on koko ikänsä työskennellyt suomalaisten murteitten kanssa, pitkään mm. Kotuksessa (Kotimaisten kielten keskus). Syyskuussa Palojoella pitämässään murreluennossa hän kertoi runsaasti esimerkkejä Palojoen murteesta, jota hän piti kaikkein vaikeimpana murteena, sekä Nurmijärven ja lähikuntien murre sanoista. Hän myös kyseli, ”oppiakseen”, läsnäolijoilta, kuinka eri sanat lausutaan. Palojoen Kyläyhdistyksen järjestämässä tilaisuudessa yleisöä oli 60, ja kysymyksiä ja kommentteja tuli runsaasti, joten murre kiinnostaa.

Murteet ovat sekavia ja kummallisia, vaikka niitä yrittää saada kaavoihin. Silti aina jokin pääsee yli, kiteytti Jaakko Yli-Paavola. Johon yleisöstä **Martti Jokinen** heitti, että kyllä murre tarttuu työmaillakin herkästi. ”Kaupunkilaiset” ovat sekoittaneet verbimuodot, herätteli Yli-Paavola. *Hevoset hirnu ja äiti kirnu* ovat Palojoen murretta, pääkaupunkiseudun kaksikielisten tänne aikanaan tartuttamaa sekamuotoisuutta. Näille seuduille tuli asutusta samaan aikaan Vanajan-Hämeestä ja lounaasta sekä ruotsinkieliseltä rannikolta, ja muuttoliikkeestä kehkeytyi erikoinen kokonaisuus. Palojoelle vaikutteita on tullut siis ruotsin kielestä, perihämäläisistä murteista sekä läntisestä ja vähäisen itäisestä kielestä. Lyhytmuotoista taivutusta on myös **Aleksis Kivellä** esimerkiksi kertomuksessa Eriika: *levä rauhas, eikös kelva lapsen maata... Voidaan sanoa palojokinen tai palojokelainen*, jotka molemmat ovat oikein. Keskustelu johti sitten *palko-* ja *paloon-*sanoihin. Palojoen lounaisperäinen murrepiirre on joidenkin partitiivimuotojen oikeneminen: esim. *lintuu, katuu. Ollaan mettäs, kurotaan, taakke, menee vese, sokkero* – ihmeellisiä muotoja ja sanoja täällä riittää.

Sukunimi uudistuksessa palojokiset vähän myöhästyivät, kun länsisuomalaiset olivat alkaneet ottaa luontopohjaisia *-nen-*

miä (kuten Lahtinen, Mäkinen, Virtanen), mutta käännoösmuodin seuraavassa vaiheessa nimiä sitten otettiin täällä tuhkatihään, ja jopa saman perheen jäsenet ottivat eri nimiä. Lyhyet nimet Oksa, Laine, Koivu, Virta, Lahti ovat tyypillisiä esimerkkejä. (Husar-nimen sijaan otettiin Saari, -kirjaajan oman perheen Kalle-vaari).

Pia Lintunen nosti esille palojokisille tyypilliset sanonnat kuten *omana oli mätäännyntyt tai lämpimä takki tai Mettäkylän venki*.

Leena Rautanen-Saari
Palojoen Kyläyhdistys ry
puheenjohtaja

Leena Rautanen-Saari ja Jaakko Yli-Paavola

Palojoen Kyläyhdistyksen järjestämässä tilaisuudessa oli runsaasti yleisöä

Oppia työtä tehden – ammattiin opettamista Nurmijärvellä

Muinaisina aikoina oli usein niin, että poika oppi ammattitaitonsa isältään ja tytär äidiltään. Näin osaaminen, ammattisalaisuudet ja toimeentulo jatkoivat ikään kuin sukuperintönä eteenpäin. Aikanaan syntyivät kaupunkeihin erilaiset ammattikunnat ja -killat, joissa samalla tavalla nuoret menivät kokeneempien mestarien oppiin. Kun mies sitten uutterasti ja uskollisesti oli työssään kehittynyt ja edistynyt, saavutti hän lopulta mestarin arvon.

Maailman meno ja yhteiskunnallisten olojen kehittyessä on työtä jaettu yhä hienojakoisemmin ja ihmisten liikkuminen alalta ja toimesta toiseen on kiihtynyt. Yhteiskunnan rakennemuutoksien pyörteissä on kuitenkin aina pitänyt huolehtia siitä, että eri osaamisen aloilla todellakin on osaajia, muuten järjestelmä olkaa ontua.

Nurmijärvi on aina pärjännyt työllisyyden ja yrittäjyyden saralla jokseenkin mukavasti, ellei suorastaan hyvin. Myönteinen kehitys on ruokkinut itseään. Kotiseutulehdessä on paikallaan muistella ajanjaksoa, jolloin ammattiin opettamisen saralla pantiin niin sanotusti lisää panoksia prosessiin. Vuosina 1968 – 1988 toimi Nurmijärvellä oma ammattioppilaslautakunta, joka järjesteli oppisopimuspaikkoja nuorille paikkakunnan teollisuuteen ja yrityksiin. Koko kahden vuosikymmenen ajan tämän instanssin koulutustarkastajana toimi **Arvo Husso**.

”Minä olin sen nimikkeen haltijoista Nurmijärvellä sekä ensimmäinen että viimeinen”, Husso naurahtaa työuraansa muisteltaessa.

Husso on tehnyt elämäntyönsä nimenomaan opetuksen saralla. Kuusikymmentä vuotta sitten, vuonna 1962, hän tuli Nurmijärvelle kansalaiskoulun metallityön opettajaksi. Sydämeltään kansansivistäjä halusi tarttua heti aktiivisella otteella koulutyöhön.

Muutosten vuosi 1968

Vuosi 1968 on jäänyt aikakirjoihin monella tapaa: oli ns. ”Prahan kevät”, jolloin Varsovan liiton panssarit miehittivät Tsekkoslovakian, Pariisissa opis-

kelijat mellakoivat, Vietnamin sota alkoi ja ”hongkongilaiseksi” kusuttu influenssaepidemia levisi maailmanlaajuisesti pandemiaksi, johon sairastui noin miljardi ihmistä, joista noin miljoona kuoli. Sen sijaan Suomessa rakennettiin rauhallisesti ja määrätietoisesti hyvinvointivaltiota. Se pohjana oli tietenkin työnteko ja osaavat työntekijät. Se oli päivänselvää yritteliäällä Nurmijärvelläkin. Tukea antoi toki uusi oppisopimuslaki, joka annettiin myös vuonna 1968. Se määritteli selkeästi ammattiin kouluttamisen järjestelyt yrityksissä. Laki nimittäin määräsi, että sellaisissa kunnissa, joissa on ammattikoulu, on oltava myöskin ammattioppilaslautakunta. Näin voitiin määrätietoisesti ja opiskelijoita ohjaamalla saattaa nuoria suoraan kiinni ammattiin valmistavaan toimintaan.

*”Uuden oppisopimuslain perusteella Nurmijärven kunnanvaltuusto valitsi ammattioppilaslautakunnan, johon nimitettiin puheenjohtajaksi metsänhoitaja **Arvi Makkonen**, varapuheenjohtajaksi opettaja **Raimo Leino** – sittemmin Nurmijärvi-Seuran puheenjohtaja muuten – jäseniksi sahanhoitaja **Lauri Koivunen**, maanviljelijä **Vilho Paulanto**, hitsaaja **Toivo Timonen** ja kaivosmestari **Vilho Virtanen**.”*

Tämä lautakunta aloitti siis koulutustoiminnan aloittamiseen liittyvät valmistelutyöt. Ennen vuotta 1968 Nurmijärven oppisopimuskoulutustoiminta oli järjestetty epävirallisella pohjalla ja sitä oli hoitanut oman toimensa ohella Rajamäen kansalaiskoulun rehtori ja kansalaisopisto Jukolan perustaja ja ensimmäinen rehtori **Uuno Miettinen**. Hänen muistamansa mukaan tätä ammattikoulutuksen muotoa ei tuolloin juuri arvostettu sen paremmin yritysten kuin oppilaidenkaan taholta. Sovittuja oppisopimuskausiakaan ei juuri onnistuttu saattamaan loppuun saakka.

Nurmijärven ammattioppilaskunta lakkaa Oppisopimuskoulutus ammattioppilaslautakuntaan

Nurmijärven ammattioppilaslautakunta lakkaa vuoden vaihteessa ja oppisopimuskoulutus siirtyy Keski-Uudenmaan ammattioppilaslautakunnan alaisuuteen. Samalla Nurmijärven pitkäaikainen sivutoiminen koulutustarkastaja Arvo Husso jättää Nurmijärven oppisopimuskoulutusasiat päättämisen koulutustarkastaja Juhani Räsäsen huoleksi.

Ammattikasvatushallituksen edustaja, ylitarkastaja Aimo Kaisaniemi kertoi, että ensi vuonna oppisopimuskoulutusta saa koko maassa 9 000 ihmistä. Hän piti oppisopimuskoulutusta erittäin merkittävänä ammattikoulutuksen aukoja paikkaavana koulutusmuotona.

— Vuoden 1987 yhteisvalinnassa noin 6 000 nuorta jäi valitsematta keskiasteen koulutukseen ja noin 6 000 ei hakeutunut koulutukseen, ylitarkastaja Kaisaniemi kertoi.

Aimo Kaisaniemen mukaan oppisopimus palvelee nykyisin myös ylioppilaita ja

— Koulutustarkastajana olo on antanut minulle paljon aineksia myös varsinaiseen työhöni opinto-ohjaajana, Arvo Husso sanoo.

ammattioppilaitonsa keskeyttäneitä sekä kasvavaa joukkoa aikuisopiskelijoita. Aimo Kaisaniemi kiitti Nurmijärven ammattioppilaslautakuntaa siitä, että sen 20-vuotisen toiminnan aikana ei ole tullut yhtään valitusta ja toiminta on ollut asukasluokseen nähden kilpailukykyistä isompien yksiköiden kanssa. Organisaatiomuutoksen takana ei ole ollutkaan nykyisen systeemin toimimattomuus, vaan lainsäädännöstä johtuva seuraus sen jälkeen, kun päätettiin, että Nurmijärven ammattioppilaitos siirtyy Keski-Uudenmaan ammattioppilaitokseen.

Vuodenvaihteessa sivutoimistaan luopuva Arvo Husso kertoo, että 20 vuoden aikana Nurmijärvellä on ollut 226 oppisopimuskoulutusta ja 132 on saanut päästötodistuksen. Tällä hetkellä oppisopimusta on yritysten kanssa 36.

Husso pitää oppisopimuskoulutusta tärkeänä ammattikoulutuksen muotona. Työopetushan annetaan kouluttajaksi hyväksytyillä työpaikoilla ja teorianajaksot eri laitoksissa, joista Hyvinkään ammattikurssikeskus on yksi.

Tilaisuudessa jaettiin myös kandelille valmistuneelle opiskelijalle todistukset: rajamäkeläinen Riitta Pyhälto valmistui päivähoitajaksi ja nurmijärveläinen Harri Virolainen sähköasentajaksi.

Nyt oli siis aloitettava koko toiminta kertakaikkiaan uudelta pohjalta ja määrätietoisesti hanketta eteenpäin viemällä. Heti kesällä, 4. päivä kesäkuuta 1968 solmittiin ensimmäiset kolme työkaluvalmistajan oppisopimusta Egma Oy:ssä ja Perlos Oy:ssä. Liikkeelle lähtenyt toiminta tarvitsi kuitenkin edelleen osaavan ja asiaansa paneutuvan miehen. Niinpä Nurmijärven kunnanhallitus valitsi kokouksessaan 14. päivä lokakuuta 1968 Arvo Husson koulutustarkastajan sivutoimiseen virkaan. Tämä toimi jatkuikin sitten seuraavat kaksi vuosikymmentä.

"Koulutustarkastajana olo antoi minulle hyvin paljon aineksia myös varsinaiseen työhöni opinto-ohjaajana. Oppisopimuskoulutus oli lisäksi tärkeä ammattiin kouluttautumisen muoto. Työopetushan annetaan kouluttajaksi hyväksytyissä laitoksissa. Tällä tavalla opiskelijat ovat saaneet sekä koulutusta ja valmiutta ammattiin valmistumiseensa ja kosketusta työelämään. Yrityskin on

saattanut saada heti varmasti tehtävänsä osavaa työvoimaa."

Hyvä opetustyö kantoi hedelmää

Nurmijärven ammattioppilaslautakunnan työ päättyi 31. joulukuuta 1988, jolloin sen tehtävät siirtyivät Keski-Uudenmaan kuntaliiton vastaavalle elimelle, siis suurempien mittasuhteiden puitteisiin. Hyvä opetustyö oli kantanut hedelmää ja toiminnan suuri arvo oli noteerattu laajemmalti. Niinpä hyväksi koetellun mallin mukaan kannatti toimia useamman kunnan voimin.

"Vuoden 1989 alussa oli oppisopimuskoulutus saanut Nurmijärvellä melko vakiintuneen aseman ammattikoulutuksen kentässä. Kahden edellisen vuoden aikana oli myös havaittavissa asiaa kohtaan olevan kiinnostuksen jatkuvaa lisääntymistä. Tätä kiinnostusta ilmeni yhä enemmän niin op-

pilaiden kuin opetusta antavien kouluttajayritystenkin piirissä.”

Lautakunta ehti toiminta-aikanaan hyväksyä koulutusoikeudet 145:lle oppilaspaikalle kaikkiaan 38:lle eri ammattialalle. Oppisopimuksia hyväksyttiin 229 ja oppitodistuksen sai 133 ammatia opiskellutta oppilasta.

”Yleisimpiä koulutusammatteja olivat graafisen alan ammatit, kouluttajana esimerkiksi Nurmijärven Sanomat, siis nykyinen Nurmijärven Uutiset. Elintarvikealan koulutusta annettiin mm. Uudenmaan Leivässä ja kaupan alan koulutusta nurmijärveläisissä kauppaliikkeissä. Kouluttajana toimi myös Nurmijärven kunta ja Nurmijärven Sähkö, joiden eri toimialojen puitteissa opetusta voitiin antaa. Suurin koulutusryhmä oli 17 päiväkotiapulaisen koulutus kunnan päiväkodeissa vuosina 1982 – 1987.”

Tekemällä oppii, mikä olikin julkisesti tunnustettu asia

Oppisopimuskoulutus sai paikallislehdissä ansaitsemaansa huomiota, mikä lisäsi kuntalaisten tietoa tällaisestakin opiskeluvaihtoehdosta. Samoin noteerattiin lautakunnan työn päättäminen 1988. Nyt jo lakannut paikallislehti Nurmijärven Kureeri otsikoi numerossaan 20. marraskuuta 1988, että *”oppisopimuskoulutuksella on juhlavuosi”*. Artikkelit totesi heti kärkeen tämän koulutusmuodon tärkeän päämäärän saavuttamisesta; *”Suurin osa on saanut pysyvän työpaikan kouluttajayrityksessä”*.

Juhlapuheissa puhuttiin suorastaan oppisopimuskoulutuksen renessanssista. Oppisopimuskoulutus ja ammattikoulutus ovat myös lähentyneet toisiaan voimakkaasti ja tämän muotoisen koulutuksen asema on vahvistunut ja vakiinnuttanut asemansa. Hyvä kehitys oli siis saatu pysyvään vauhtiin ja hyvälle uralle.

Kureerin mainitsemassa juhlassa huomioitiin myös pitkän työrupeaman tehnyttä yritystä osallistumisestaan tässä arvokkaassa työssä:

*”Kunnanviraston valtuustosalissa (...) palkittiin muunmuassa nurmijärveläinen yrittäjä, joka on toiminut jo 17 vuoden ajan aktiivisena oppisopimuskouluttajana. Uudenmaan Leipä Oy:lle myönnettiin oppisopimuskouluttajan oikeudet 16.12.1971, josta lähtien se on kouluttanut säännöllisesti leipureita ja kondiittoreita. Kiitoksen ansiokkaasta toiminnasta kävi vastaanottamassa toimitusjohtaja **Hilkka Kivelä.**”*

Hyvä työ kantaa hedelmää

Ammattiin kouluttaminen on muuttunut ja kehittynyt edelleen vuodesta 1988. On menty eteenpäin, on tullut paljon uutta. Pitää kuitenkin muistaa, että nykyisyyteen emme olisi päässeet, ellei siellä alkupäässä olisi ollut utteria ja tekeviä ihmisiä, jotka olivat valmiita opastamaan, ohjaamaan ja opettamaan.

Nurmijärvellä toimii edelleen useita yrityksiä ja palveluntarjoajia, joiden perustana on ollut oppisopimuspaikka nurmijärveläisessä yrityksessä tai kunnassa. Tulevan yrittäjän saama ammatillinen perusosaaminen on oppisopimuksella saanut hyvän pohjan, jolla jatkaa vaikkapa itsenäisenä yrittäjänä – ja muitakin työllistävänä toimijana.

Historiaa pidetään liian usein ainoastaan valtiomiestasoisten päättäjien puuhailuna, vaikka kaikki tuntemamme kehitys kautta aikojen perustuu tavallisten ihmisten tavalliseen ja arkiseen työntekoon ja puurtamiseen. Historia on hiljaa työtään tehneiden ja opetusta antaneiden ihmisten toiminnan jatkumoa, jossa kukin meistä on yksi pieni, mutta välttämätön sykäys, pulssi, kansakunnan sydämen lyönneissä.

Jaakko Ojanne

Reserviläistoimintaa Nurmijärvellä

Vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta Nurmijärvellä on jatkunut ja voimistunut pitkään. Euroopan turvallisuusjärjestelmän uudella koetuksella kysyntä jäsenyyteen ja maanpuolustukseen liittyviin harjoittelumahdollisuuksiin on viime kuukausina noussut uuteen huippuunsa, kertoo Nurmijärven Reserviläiset ry:n puheenjohtaja **Jarmo Wilkman**. Uusia jäseniä on tullut todella paljon ja reserviläisyhdistykset tarjoavat heille mahdollisuuden reserviläiskunnan ja sotilasperinteiden vaalimiseen. Keskeisimpinä toimina näiden tavoitteiden saavuttamiseen ovat mahdollisuuksien järjestäminen yhteisölliseen kuntourheilutoimintaan, ampumarjoitteluun ja kunniakansalaistemme, veteraanien ja heidän puolisoitensa tukemiseen.

Nurmijärvellä aktiivisesti toimivia reserviläisyhdistyksiä ovat Nurmijärven Reserviläiset, Nurmijärven Reserviupseerikerho ja Klaukkalan reserviupseerit. Reserviläisyhdistyksiin kuuluu yhteensä yli 600 jäsentä. Pisimpään yhdistyksistä on toiminut kirkonkylän reserviupseerikerho, joka on perustettu vuonna 1941. Vuonna 1957 perustettu reserviläisyhdistys toimi alun perin vain reservin aliupseereiden yhdistyksenä, mutta yhdistyttyään Rajamäen reservin aliupseereiden kanssa ja kevennettyään jäsenyyksivaatimuksiaan, yhdistys toimii nykyisin kaikkien reserviläisten ja maanpuolustushenkisten kansalaisten yhteisönä. Kirkonkylän yhdistykseen sulautunut Rajamäen reservin aliupseerit oli perustettu yhdistyksistä ensimmäi-

Jouluvartionvaihto Kirkonmäellä

senä, vuonna 1939, ja Nurmijärven Reserviläiset ry käyttää nykyisin Rajamäeltä peräisin olevaa lippua ja pöytästandaaria.

Maanpuolustushenkistä yhteisöllisyyttä

Eri yhdistyksistä huolimatta reserviläistoiminta on Nurmijärvellä pitkään ollut sotilasarvosta riippumatonta vapaaehtoistoimintaa, jossa kaikille maanpuolustushenkisille kansalaisille löydetään paikka ottamatta kantaa kauluslaattoihin. Tämä ei valitettavasti ole maassamme edelleenkään itsestään selvää ja olemmekin ylpeitä pitkäaikaisesta saumattomasta yhteistoiminnastamme. Mukana toiminnassamme on myös jäseniä, jotka eivät ole voineet suorittaa varusmiespalvelusta, mutta haluavat kuitenkin kartuttaa ja ylläpitää poikkeusoloissa tarvittavaa kuntoa. Lisäksi puolisoimme kokoontuvat säännöllisesti naisporukan tapahtumiin.

Nurmijärven yhdistysten pitkäaikainen, ja kenties ainutlaatuinen yhteistoimintamme on saanut alkunsa joulun kunniavartioista, jotka aloitti kansakoulun opettaja **Ahti Utti**. Aivan viime vuosiin asti tehtävää ovat olleet toteuttamassa hänen oppilaansa **Kyösti Porthan** ja **Jouko Saarto**. Viimeisimpänä taistelijana viestikapulan tehtävästä on ottanut **Kimmo Kirveslahti**, jonka johdolla jouluvartioissa on ollut aamusta iltaan ennätysmäärä reserviläisiä. Monet jouluaaton vartioista ovat isä-poikapareja. Rajamäen vartiotoiminnasta ovat pitkään vastanneet **Seppo Tikkaaja** ja **Heikki Kalliokoski**. Rajamäellä vartiot on järjestetty perinteisesti myös joulupäivänä.

Tukikohta Kirkonkylällä

Vartioiden lisäksi yhdistysten keskeistä toimintaa on lenkkisaunatoiminta, joka on jatkunut katkeamatta jo 53:n vuoden ajan. Toiminta alkoi jäsenen omissa kodeissa, siirtyi sieltä Karppisen saunalle ja muutti nykyiseen Salkolantien kerhotilaan 30 vuotta sitten. Kerhotila toimii yhdistysten tärkeänä tukikohtana, jossa saunotaan kuntolenkkein ja lentopallon jälkeen, ja josta lähdetään usein kootusti sekä paikallisiin että lähikuntien tapahtumiin.

Oman toiminnan lisäksi jäsenet osallistuvat reservin liittojen, piirien ja MPK:n toimintaan. Liittojen ja piirien toimintaa ovat mm. ampumakilpailut, maastokilpailut, reserviläisgolf ja Maanpuo-

lustuskoulutusyhdistyksen toimintaa monipuoliset maanpuolustusta tukevat kurssit. Näiden lisäksi ajoittain on soudettu yhdessä soutu tapahtumia, vaellettu salpavaelluksia, suunnistettu iltarasteja, järjestetty kuntotestejä ja pelattu pesäpalloa.

Aktiivista ampumatoimintaa

Yksi yhdistysten suosituimmista toimintamuodoista on sovellettu reserviläisammunta, jossa pyritään kehittämään reserviläisen aseenkäsitteilytaitoa toiminnallisissa ammutatehtävin. SRA-ammunnassa korostuu aseiden hallinta erilaisissa tilanteissa. Avaintekijöitä ovat turvallisuus, nopeus ja tarkkuus. Lajin pariin on viime aikoina hakeutunut aiempaa enemmän reserviläisiä ja nosteseen on pyritty vastaamaan järjestämällä kursseja, joiden läpäiseminen on SRA-ammuntaan osallistumisen edellytys. Toiminnallista ammuntaamme on viime vuodet ohjannut ampumavastaava **Jussi Rinttilä**.

Sovelletun reserviläisammunnan lisäksi vuosittain järjestetään useampia ampumaurheilutapahtumia mukaan lukien pienoispistooli-, palveluspistooli-, perinnekivääri-, reserviläiskivääri-, perinnekivääri- ja haulikkoammunnat. Lisäksi jäsenet osallistuvat lähiseudun yhdistysten, kuten Hyvinkään ja Mäntsälän reserviläisten järjestämiin avoimiin tapahtumiin.

Tapahtumiin on hyödynnetty useampia lähiseudun ampumaratoja, joista yksi on pitkään ollut poistumassa oleva Rajakaaren pienoisasiesta. Radalla on järjestetty säännöllisesti johdettuja ammuntoja, joissa myös vasta-alkajille on annettu mahdollisuus tutustua ampumaurheiluun. Rajakaaren ohjattua ampumatoimintaa on organisoinnut ampumavastaava **Markku Tuominen**.

Ampumaratatilanne on välimatkoineen muodostunut nurmijärveläisten kannalta vähintäänkin haasteelliseksi. Ampumatarkkuuttaan vaalivien reserviläisten lisäksi myös metsästäjät, virkistysampujat ja viranomaiset tulisi saada sovitettua harjoittelemaan järkevä etäisyyden päähän.

Veteraaneja tukevaa- ja perinnetoimintaa

Reserviläiskuntaa ylläpitävien toimintojen lisäksi perinteitä vaaliva toiminta on ollut tärkeässä osassa sekä reservi-ikäisten, että etenkin reservi-ikäisten yrittäneiden jäsenten keskuudessa. Tärkeimpiä juhla- ja muistopäiviä ovat talvisodan päätt-

SRA-harjoitus Hyvinkään radalla Hausjärvellä

misen muistopäivä, kansallinen veteraanipäivä, kaatuneitten muistopäivä, puolustusvoimain lippujuhlan päivä, itsenäisyyspäivä, sekä jouluaatto. Reserviläiset osallistuvat useimpien päivien kohdalla seppeleenlaskuihin ja kunniavartioihin. Kansallisen veteraanipäivän ja itsenäisyyspäivän yhteydessä on järjestetty yleensä myös veteraanikeräys, jonka tuotto nykyisin suuntautuu veteraanien puolisojen kotiaavustajatoiminnan kulujen kattamiseen.

Reserviläiskuoro koottiin noin 15 vuotta sitten ensimmäistä uutta aseveli-iltaa varten **Tuire Grönthalin** johdolla. Tuiren otettua kuoron oppiansa alle on kehittyminen ollut hurjaa ja kuoro on toiminut jatkuvasti esiintyen vuosittain useammassa tilaisuudessa. Tuiren ja reserviläiskuoron lisäksi esiintymässä ovat usein upeasti suomalaisia ja nurmijärveläisiä tekstejä tulkitsevat **Ari Grönthal** ja **Juha Poikela**.

Sotahistoriaa ja yhteismatkoja

Veteraanisukupolvemme lunasti meille menetyksillään itsenäisen maan, josta olemme voineet ajoittain käydä katsomassa kaunista Karjalaamme ja muitakin osia menneestä Suomestamme.

Sotahistoriallisilla yhteismatkoilla on koluttu läpi tärkeimmät taistelupaikat lähes koko itärajan pituudelta. Matkojen valmistelijana ja johtajana on toiminut **Pekka Kiehelä**. Idän lisäksi matkat ovat suuntautuneet myös Viroon, Latviaan, Liettuaan ja Ruotsiin. Ilmeisistä syistä johtuen viimeinen kuluva vuonna tehty matka suuntautui idän sijasta etelään. Kuljettajana matkoilla on useimmiten toiminut paikallinen sotahistoriantuntija **Raimo "Spike" Suominen**, jonka esitelmää on matkojen lisäksi kuultu usein myös yhdistysten kerhotilassa ja Jukolan opiston tilaisuuksissa.

Tervetuloa mukaan!

Nurmijärven reserviläiset toivottavat kaikki maanpuolustushenkiset kansalaiset mukaan toimintaansa. Tekemistä löytyy laidasta laitaan ja uudet toimintamuodot ovat mahdollisia. Lisätietoja toiminnasta saat parhaiten yhdistysten verkkosivuilta osoitteesta www.impivaara.net ja sitä kautta yhdistysten toimihenkilöiltä.

**Teksti: Mikko Tomperi,
Nurmijärven reserviläiset.**

Seitsemän veljeksien haudalla

Matkustellessani kesällä 2018 rinka selässä entisen Jugoslavian alueella, saavuin eräänä varhaisena aamuna Bosnia-Hertsegovinassa sijaitsevan Sarajevon rähjäiselle linja-autoasemalle.

Olin bussin penkillä vietetyn yön jäljiltä itsekini rähjäinen ja lisäksi rättiväsynyt, mutta halusin silti lähteä tutkimaan ympäristöä heti majapaikan löydettyäni.

Sain hostellista käteeni ilmaisen turistikartan ja ryhdyin sen avulla etsimään paikkaa, jossa Gavriilo Princip vuonna 1914 murhasi kaupungissa vierailulla olleen Itävalta-Unkarin arkkiherttuan Frans Ferdinandin ja tämän vaimon Sophien ampumalla heihin niin sanotut Sarajevon laukaukset, jotka osaltaan johtivat ensimmäisen maailmansodan syttymiseen.

Kävelin keskipäivän kuumuudessa Sarajevon keskustaa halkovan joen vartta oikeaa siltää ja kadunkulmaa etsien. Karttaa oli silmäiltävä useampaan kertaan ennen kuin historiallinen tapahtumapaikka löytyi.

Arkkiherttuaparin murhapaikan läheisyydessä silmiini sattui kartan kohta, jossa luki englanniksi ”The Tomb of Seven Brothers” eli ”Seitsemän veljeksien hauta”.

Kysymyksessä ei ollut univajeen tai kuumuuden aiheuttama harha. Seitsemän veljeksien hauta todellakin on Sarajevossa.

Ensimmäinen veljeksistä, eräs turkkilainen sheikki, laskettiin haudan lepoon vuonna 1463 vain pari vuotta Sarajevon kaupungin virallisen perustamisen jälkeen.

Kolmisenkymmentä vuotta myöhemmin samaan paikkaan haudattiin kaksi ulkomaalaista dervissiä. Miehet oli pantu syytteeseen suuren rahasumman varastamisesta kaupungin kassasta ja heidät teloitettiin rangaistukseksi. Oikeat syylliset saatiin pian sen jälkeen kiinni rahasaaliin kanssa.

Kului reilu kaksisataa vuotta, ja hautaan laskettiin vielä neljä Bosnian armeijan kapteenia, jotka silloinen hallitsija oli suutuksissaan teloituttanut väitetyistä väärin perustein. Kaupungilla alettiin puhua useiden henkilöiden nähneen, kuinka seitsemän miehen haudalla hehkui öisin taivaallista valoa. Hauta peitettiin katetulla aidalla ja myöhemmin rakennuksella. Siitä tuli pyhiinvaelluskohde, jossa ihmiset yhä edelleen käyvät rukoilemassa apua.

Sarajevolaislegendan seitsemän veljestä eivät ole keskenään sukulaisia, vaan uskonveljiä, muslimeita.

Nykyään veljesten hautaa ympäröi valkoiseksi rapattu kivirakennus, jonka seitsemän vihreäksi maalatun ikkunasäleikön läpi voi kuka tahansa kulkija tipauttaa kolikon, ja samalla pyytää tai toivoo jotakin itselleen tärkeää.

Numeroon seitsemän liittyy paljon ikivanhoja myyttejä, satuja, tarinoita ja uskomuksia. Luku toistuu myös Raamatussa, johon Aleksis Kivi romaanissaan paljon viittaa. Uusiakin tarinoita numeron pohjalta syntyy. Viihdekirjailija Lucinda Rileyn bestseller-kirjasarja ”Seitsemän sisarta” perustuu löyhästi alkujuuriltaan tuhansia vuosia vanhaan me too -tarinaan, jonka kreikkalaiseen mytologiaan kuuluvassa versiossa ylijumala Zeus pelastaa seitsemän nuorta naista Orion-jättiläisen ahdistelulta muuttamalla heidät tähdeksi Plejadien eli Seulasten tähtikuvioon.

Seitsemän siskoksen tarinasta tunnetaan lukuisia variaatioita eri puolilta maailmaa. Sen muunnelmia ovat kertoneet myös Australian alkuperäiskansat, jotka Australiaan saavuttuaan elivät siellä nykyteorioiden mukaan ainakin noin 45 000-50 000 vuotta eristyksissä muusta ihmiskunnasta aina siihen asti, kun 1600-luvulla joutuivat kosketuksiin mantereelle purjehtineiden löytöretkeilijöiden kanssa.

On heitetty ilmoille sellainenkin perusteltu päätelmä, että seitsemän sisaren myytiin juuret saattaisivat ulottua jopa 100 000 vuoden taakse. Tarina olisi syntynyt Afrikassa, ja kulkeutunut sieltä Aasian kautta Australiaan, kun homo sapiens jätti alkukotinsa ja lähti vaeltamaan kohti uusia maita.

Entä sitten Otava ja seitsemän miestä?

Tästä yhdistelmästä tunnetaan monia tarinoita pohjoiselta pallonpuoliskolta. Niitä on kerrottu niin Aasiassa, Euroopassa kuin Pohjois-Amerikassakin. Esimerkiksi Koreassa kerrottiin kansantarinaa seitsemästä veljeksestä ja heidän äidistään. Tarinan veljekset kokevat monia seikkailuja ja heidät laitetaan myös koulun penkille, mutta erotuksena Jukolan poikien hi-taalle oppimiselle ja kurittomuudelle korealaiset veljekset ovat koulussa niin lahjakkaita, että muut oppilaat alkavat kadehtia heitä. Lopulta veljekset päätyvät Otavaksi taivaalle.

Myös Pohjois-Amerikan alkuperäiskansojen keskuudessa kerrottiin tarinaa pojista ja tähdistä. Cheyenne-in-

Seitsemän veljeksien hautausmaahan Sarajevossa.

tiaanien versiossa nuori tyttö lähtee etsimään seitsemää veljestä. Hän tahtoo tulla poikien sisareksi, koska on itse perheensä ainoa lapsi. Tarina sisältää kohtauksen, jossa veljekset ja sisko joutuvat pakemaan puuhun pelastuakseen heitä jahtaavien vihaisien puhvelien laumalta. Veljeksistä nuorimmalla on erityisiä kykyjä ja taikavoimia, joiden avulla hän saa puun kasvamaan niin korkeaksi, että sisar ja veljet voivat hypätä turvaan pilvien päälle. Lopulta pikkuveli käyttää taikavoimiaan ja muuttaa veljekset Otavaksi.

Aleksis Kiven Seitsemän veljestä -romaanin yhtymäkohta seitsemästä tähdestä kertoviin myytteihin ja tarinoin on Toukolan poikien pilkkalaulun säe ”tähtiä kuin Otavassa, poikia on Jukolassa”. Myös Sarajevon seitsemän veljeksien legendan voi nähdä osana samaa numero seitsemästä motivoituvien tarinoiden perinnettä, vaikka yhteys tähtiin onkin katkennut.

Aleksis Kiven kotiseutu oli Nurmijärvi, mutta seitsemään tähteen viittaavien tarinoiden kotiseutu on koko maailma.

Kirjallisuutta

Berezkin Yuri, Seven Brothers and the Cosmic Hunt: European sky in the past. Haettu 30.8.2022 osoitteesta https://eusp.org/sites/default/files/archive/et_dep/berezkin/European_sky_2012_Tartu_Paar_sammukest_26.pdf

Encyclopedia of Korean culture. The Myth of Seven stars. Haettu 30.8.2022 osoitteesta folkency.nfm.go.kr/en/topic/detail/5409

First People of America and Canada. The Quill-Work Girl and her seven brothers. A Cheyenne Legend, haettu 30.8.2022 osoitteesta www.firstpeople.us/FP-HTML-Legends/TheQuill-WorkGirlAndHerSevenBrothers-Cheyenne.html

Kinnunen Arne (1973). Tuli, aurinko ja Seitsemän veljestä. WSOY.

Norris Ray B & Barnaby R P Norris. Why are there Seven Sisters? Haettu 30.8.2022 osoitteesta <https://www.gwern.net/docs/history/2021-norris.pdf>

Norris, Ray. The world's oldest story? Astronomers say global myths about 'seven sisters' stars may reach back 100,000 years. The Conversation. Haettu 30.8.2022 osoitteesta <https://theconversation.com/the-worlds-oldest-story-astronomers-say-global-myths-about-seven-sisters-stars-may-reach-back-100-000-years-151568>.

Sarajevo Times (2014). The Myth Behind Jedilieri – The Tomb of the Seven Brothers. Haettu 30.8.2022 osoitteesta sarajevotimes.com/myth-behind-jedilieri-tomb-seven-brothers/

Pirjo Nuortila, tanssin ja kansantanssin lähettiläs Nurmijärveltä

Kävimme tapaamassa Pirjoa hänen kotonaan Röykässä.

Tie tanssin ja kansantanssin pariin alkoi Rökän-Leppälammen nuorisoseurassa, kuten silloin oli tapana. Kuusikymmentä luvun puolivälissä harrastus muuttui vakavammaksi, kun Nurmijärven kansalaisopistoon haluttiin tanssin opetusta ja tarvittiin ohjaajaa ja opettajaa. Tanssinopettajan tutkinnon Pirjo suoritti 1976 ja tuli silloin kunnan palkkaamaksi. Kulttuurimyönteistä kunnalta, niin virkamiehiltä kuin luottamusmiehiltä ja taatusti suosittua kuntalaisille. Pätevytyminen jatkui tanssinopettajan tutkinnon suorittamisella 1979.

Nuorisoseurajärjestössä aukesi toinen samanaikainen ura tanssin koulutustehtävissä. Tämä työ vei Pirjo Nuortilan aina viikonvaihteeksi eri puolille Suomea.

Kansantanssi- ja musiikkiryhmä PÖRRIÄISET

Ryhmä on toiminut vuodesta 1973, ryhmän jäsenet muodostivat 1996 yhdistyksen paremmin vastaamaan toiminnan luonnetta ja laajuutta.

Pörriäisten ohjelmisto koostuu perinteisistä suomalaisista kansantansseista sekä uusista tanssisommitelmista, jotka pohjautuvat vanhoihin suomalaisiin kansansävelmiin

Ryhmää ohjaa ja on ohjannut alusta lähtien koreografi, tanssin- ja kansantanssin opettaja Pirjo Nuortila, nyttemmin apuna on **Kimmo Nuortila**, tanssia siis jo toisessa polvessa. Säestäjinä toimivat nykyisin kansanmusiikin maisterit **Jari Komulainen** ja **Pauliina Rajala**.

PÖRRIÄISET on toimintansa aikana osallistunut lukemattomiin tilaisuuksiin Nurmijärvellä, eri puolilla Suomea ja ulkomailla aina Nurmi-

järveä ja Suomea edustaen. Valtakunnallisiin taidetapahtumiin ryhmä on osallistunut neljästi aina kunniakirjatasoisella ohjelmalla ja PÖRRIÄISET on luokiteltu ylimpään valiosarjaan, huippuna 2013 ja 2014 luokittelu ylimpään sarjaan, ”Mestaruussarjaan”.

Ulkomaisia esiintymismatkoja Pörriäiset on tehnyt vuodesta 1983 aina Eestistä Uuteen Seelantiin, useihin Euroopan maihin, Koreasta Kaliforniaan, Brasiliaan ja Venäjälle, vuoteen 2019 mennessä joka vuosi on PÖRRIÄISET vienyt kansantanssiperinnettä maailmalle menestyksekkäästi.

Nurmijärven kansallispuke

Kansantansseihin liittyy luonnollisena perineosana kansallispukeperinne, niin naisille kuin miehille. Kansallispukehan on myös juhlapuku, joka täyttää etiketin vaateen silloin kun kutsussa on juhlapuku koodina.

PÖRRIÄISET esiintyvät Nurmijärven kansallispuvussa, joka aina saa yleisöltä huomion ja ylistystä kauneudestaan kotimaisilla ja ulkomaisilla esiintymismatkoilla.

Olemme ylpeitä, että meillä on Nurmijärvellä tällainen huippuryhmä ja sen vetäjänä kulttuuri- ja perinnehenkilö Pirjo Nuortila

Pirjon tanssityö ja harrastus on siinä määrin intensiivistä että perheen muiden jäsenten käytännön tuki ja kannustus on välttämätön edellytys tällaiselle ohjelmalle, aviomiehen Pekka Nuortilan panos tulee esille koko ajan Pirjon puheessa.

Esa Lahtela,
Nurmijärvi-Seuran puheenjohtaja

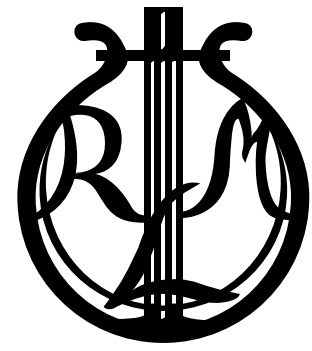

Teksti Pirjo kättelee presidentti Niinistöä ja rouva Haukiota ollessaan saattajana äidilleen Itsenäisyyspäivän vastaanotolla, juhlapukuna Nurmijärven kansallispuku.

Vuoden 2022 Kostin Kello-palkinto Pirjo Nuortilalle

Nurmijärvi-Seuran hallitus on päättänyt antaa vuotuisen Kostin Kello-palkinnon koreografi, tanssin- ja kansantanssinopettaja Pirjo Nuortilalle hänen ansiostaan Nurmijärven tanssin, kansantanssin ja kansallispukuperinteen edistämiseksi ja hänen edelleen jatkuvasta työstään kansantanssi- ja musiikkiryhmän Pörräisten nostamisesta kansalliselle ja kansainväliselle huipulle.

Rajamäen Mieslaulajat, 77 vuotta

Mieskuorotoiminta Suomessa on saanut alkuvaihteita saksalaisista oluttuvista. Siellä lauluja laulettiin pöytäkuntina, monesti miehisinä äänellisinä kilpailuina. Suomessa ensimmäiset mieskuorot olivat vahvasti ruotsinkielisiä, akateeminen tausta oli myös läsnä. Vanhimpia vielä tänäkin päivänä voimissaan olevia mieskuoroja on Ylioppilaskunnan Laulajat, perustettu vuonna 1882.

Nurmijärven Rajamäellä herättiin mieskuoroinnostukseen jo 1930-luvulla, mutta vasta sotien jälkeen into nousi pintaan ja Rajamäen Mieslaulajien perustava kokous pidettiin Rajamäen vanhalla kansakoululla 17.10.1945. Rajamäen Mieslaulajat täyttää siis 77 vuotta tänä kuluvana vuonna.

Perustajajäseniä kuorossa oli 30, ja heistä suuri osa oli työssä Alkon Rajamäen Tehtailla. Alkon Tehtaiden rooli kuoron taustalla oli alkuvuosina varsin merkittävä, taloudellinen tuki tältä suunnalta mahdollisti toiminnan vakauttamisen ja kasvattamisen.

Kuorolla oli alkuvuosina useita lyhytaikaisen pestin taiteellisia johtajia, ja vähitellen johtajan löytäminen kävi aina työläämmäksi. Tähän tilanteeseen löytyi apu Kansalaisopisto Jukolan kautta. Kuoro liittyi opiston piiriksi vuonna 1962, oli vuosien saatossa jakson poissa Jukola-kytköksestä, kunnes 1980-luvun lopulta saakka taas vakiinnutti paikkansa Nurmijärven Opiston kattavan organisaation suojissa. Nykyisellään opiston monipuolinen tuki on kuorolle elintärkeä.

Vuosien ja vuosikymmenten varrelta kuoron varsinaisesta toiminnasta on kertynyt mittava historiikki. Esiintymisiä kertyi varsinkin alkuaikoina paikallisesti, Rajamäellä, Kiljavalla, lähikylissä.

1950-luvulla kuorolla alkoi pitkä perinnekausi Kivi-juhlien avauksen esiintyjänä. Noista esiintymisistä lienee tallella radionauhoituksia, mm. sellaiset laulut kuin ”Sydämeni laulu” ja ”Terve Suomeksi maa” pääsivät niinä vuosina eetteriin. Näissä tapahtumissa virisi myös pitkäaikainen yhteistyö Tuusulan Mieslaulajien ja Alkon Mies-

laulajien kanssa. Kuriositeettina maininta Taabori-esiintymisestä v. 1957, kun Tasavallan Presidentti **Urho Kekkonen Sylvi**-puolisonsa kera kunnioitti tilaisuutta läsnäolollaan.

Yhtenä mainintana ”tilattujen” esiintymisten pitkässä listassa voisi mainita vaikkapa Jukolan Viesti -suunnistuskisan avauksen Kytäjällä vuonna 1981. Vettähän satoi niiden kisojen ajan kaatamalla. Kuoro veti täysin palkein sananmukaisesti liejussa seisten ” Mä metsän vihreen helmassa, nyt kuljen aatteissain” !

Yleisön ja laulajien mieliin jäi varmaan ”Yö altailla”-tapahtuman yksi ohjelmavaihe vuonna 1991, kun Rajamäen Mieslaulajat esitti omana osuutenaan serenadeja Rajamäen Uimahallissa. Esiintymisasu oli uikkarit ja kravatti !

Kuoron esiintymisten reviiiriin olivat kuuluneet kotikunnan lisäksi matkat lähikuntiin ja eteläiseen Suomeen alueelle. Vuoden 1990 taitteessa porukan mieli halajoi ulkomaille ja varovasti ensin lähinaapurisiin Viroon, Tallinnaan. Matkoja tehtiin kaksi, parin vuoden välein. Tallinnan matkat olivat ikimuistoisia, kun toki jo etukäteen tiedettiin naapurimaan kuoroinnostus. Yhteyksiä solmittiin ja vastavierailuja Nurmijärvelle toteutui.

Seuraavaan ulkomaanmatkaan vierähtikin siten aikaa. Vuonna 2001 koottiin kuorolaisten sekä puolisoitten kimpsut ja kampsut lentokoneeseen ja matkattiin kuorofestivaaleille Rodokselle.

Viikon matka sisälsi kirkkokonsertin sekä esiintymisiä eri kokoonpanoissa ravintoloissa ja jopa uimarannalla. Festivaaliin osallituttiin kuunteluoppilaina.

Rajamäen Mieslaulajat haastoi itsensä toistaiseksi totisimpaan kilpaan vuonna 1989, silloisen johtajansa **Urpo Rauhalan** väkevällä ohjauksella. Kuoro osallistui Turussa ”Madetoja-kilpailuun” ja saavutti arvokkaan viidennen sijan korkeatasoisessa kuorojen mittelössä. Rajamäen Mieslaulajien korkean sijoituksen saattoi ratkaista ”Käy myrsky”- **J. Linjaman** mieskuorosovitus, jossa on vaikeusastetta kaikilla mittareilla.

Haaste ovat olleet myös kuoron tallenteet. Vuonna 2005 koottiin cd-levyllinen **Aleksis Kiven** teksteihin sovitettuja lauluja ja vuonna 2009

Kuoron 70-vuotispotretti Nurmijärven Ahjolassa vuodelta 2015.

toinen cd kuoron viihteellisen ohjelmiston kokonaisuutta.

Kuoron vuosittaiseen omaan konsertointiin ovat aina kuuluneet syys- ja kevätkonsertit, eri teemoin, säestyksin, mukana sooloesityksiä ja kvartettikokoonpanojen lauluja. Perinteisiä ovat olleet myös itsenäisyyspäivän esiintymiset Rajamäen kirkossa ja omat joulukonsertit. Joululauluja on mielellään laulettu myös seurakunnan "Kauneimmat joululaulut"-tilaisuuksissa. Oma lukunsa ovat tietysti olleet kuoron täysien vuosikymmenten välein järjestetyt juhlakonsertit.

Vuosikymmenen 1970-1980 vaihteessa kuoro liittyi valtakunnalliseen Suomen Laulajien ja Soittajien Liittoon, SULASOL:iin sekä Mieskuoroliiton jäseneksi ja jäsenyydet jatkuvat edelleen. Jäsenyys on tuonut omalta osaltaan toimintaan pitkäjänteisyyttä ja monipuolisuutta mm. nuotistojen ja jäsenlehden muodossa.

Itsenäisen kuoroyhdistyksen kassavakautueen ovat aina kuuluneet omatoimiset talkoomuotoiset tulojen hankkimisen oivallukset. Niistä

voi mainita mm. saunavastojen teon/joulumyyntin. Kuoron riveistä löytyi pitkään myös vakaita käsipareja ns. hautaankantoprojekteihin.

Nurmijärven kunnalta kuoro on saanut vuosien mittaan kulttuuriavustuksia ja merkittävä yhteistyötaho on ollut ja on edelleen Nurmijärven seurakunta. Ylitse muiden on tietysti Nurmijärven Opiston kautta saatava rahoitusapu taiteellisen johtajan palkkaukseen sekä tilavuokriin.

Taloudellisen tuen taustahenkilönä kuorolla on toiminut pitkään **Soili Suonoja** – hän on tällä hetkellä kuoronkunniajäsen.

Kuorolla on ollut onnea taitavien ja pätevien taiteellisten johtajien löytämisessä vaikka vaihtuvuutta on ollutkin tasaisesti. Naisjohtajastakin on kokemusta jo 1990-luvulta, ja tuloksellista aikaa olikin jo silloin !

Oman mainintansa ansaitsee kuoron varalaulunjohtajana vuosikymmeniä toiminut **Lauri Pajala**. Pyyteettömästi, "aina valmiina" hän hoiti näitä tehtäviä uudelle vuosituhannelle saakka ja vierailee edelleen aktiivisesti kuoron tapahtumissa.

Tallinna Taksopargi Meeskoorin vieraana Viron laulujuhlilla.

Rajamäen Mieslaulajien jäsenmäärä oli parhaimmillaan noin 40 miestä. Viimeisten kahdenkymmenen vuoden ajan jäsenmäärä on liikkunut 25 miehen vaiheilla. Tätä kirjoitettaessa kuoron vahvuus on 18 miestä.

Miehet ovat viihtyneet tämän harrastuksen parissa pitkään – vuosikymmeniä rivissä on täynnä jo yhdellä jos toisella. Pisimpään riveissä olleella **Jonne Stenvallilla** on harrastusvuosia tässä kuorossa runsas yli 50 vuotta.

Reilu kannustava kuoroveli-henki on varmasti yksi keskeinen syy viihtymiseen. Kuoro on aina mahdollistanut myös itsensä kehittämisen mm. mieskuoroliiton erilaisten laulajamerkkien suorittamisen kautta. Toimiminen kuoroyhdistyksen eri tehtävissä on sekin omaan henkisen pääoman kartuttamiseen.

Kahden viime vuosikymmenen kuluessa mieskuorotoiminta on kärsinyt valtakunnalli-

sestikin väen vähenemisestä. Harrastusmuotoja on runsaasti ja kuorotoiminta ei välttämättä ole nuoremmalle sukupolvelle riittävän houkuttelevaa. Näin on tilanne Rajamäen Mieslaulajissakin.

Oma lukunsa on aivan viime vuosina koettu korona-riisa – kuorolauluhan sai sen tiimoilta ehkä turhankin vahvan leiman harrastuksena, jossa taudin tartuntavaara on korkea.

Rajamäen Mieslaulajat on kuitenkin pysynyt aktiivisena, toimintaa on ollut taas koronan jäl-

Vuonna 2001 kuoro oli Rodoksella, jossa laulettiin Santa Marian katolisessa kirkossa, Kreikkalaisessa illassa, Finlandiaa antiikin maisemassa ja omaksi iloksi myös rantatunnelmissa.

keen monipuolisesti. Varsinaisten kuoroharjoitusten lisäksi on pienryhmäharjoittelua, äänenhuoltoa, kvartettiharjoituksia, leiripäiviä jne. Ennenkaikkea on tavoitettu taas se lupsakka, huumoripitoinen lauluveli-henki, joka kuuluu tähän harrastukseen !

Kuoron taiteellisena johtajana on vuodesta 2018 toiminut **Taina Piira**. Pätevänä, vahvan kokemuksen omaavana ja ennen kaikkea mukaansa tempaavalla otteella hän on innoittanut kuoroa jatkuvasti uuteen paloon!

Rajamäen Mieslaulajien normiharjoitukset Ahjolassa alkoivat kuluvana vuonna taas ke 7.9. klo 18.00.

Syyskauden teemaksi oli kaavailtu kevyen musiikin mieskuorosovitukset. Nyt on erinomaisen hyvä aika lähteä mukaan mieskuoroharrastukseen ! Ikä tai esim. aiempi kuorotaustan puuttuminen ei ole este mukaan tulol-

le! Kuoron periaate on kannustaa ja avittaa uusia jäseniä kaikin keinoin !

Yhteystiedot löytyvät kuoron nettisivuilta:
<https://rajamaenmieslaulajat.sulasol.net/>

Markku Kujanpää
Rajamäen Mieslaulajat, puheenjohtaja

Eskon puumerkki

– aikakirjoissa vuodesta 1975

Aleksis Kiven *Nummisuutarien* (1864) tunnetuimpia yksityiskohtia on puumerkki. Jääräpäinen Esko raapustaa sen salaa lupauskirjaan, jolla hänen Topias-isänsä antaa suostumuksensa pojan naima-aikeisiin.

”Kinata en tahdo, mutta enpä saa sitä päähäni, ettei oman käteni painamaa puumerkkiä tässä kirjassa tarvita. Minäpä tämän asian alku ja juuri, ja sentähden täytyy nimeni seistä supliikissa myös”, Esko inttää. Sittemmin tuhannet ja taas tuhannet katsojat ovat päässeet iloitsemaan teattereissa uppiniskaisen Eskon päämäärätietoisuudesta, sinnikkydestä ja pikaisluvasta luonteesta, joka kilpistyy yksinkertaiseen puumerkkiin.

Aleksis Kiven Seurassa maineikas puumerkki antoi kimmokkeen uuden palkinnon perustamiseen 1970-luvun puolivälissä. Kirjailija ja toimittaja **Jussi Talvi** esitteli ideansa uudesta palkinnosta huvilallaan Jollaksessa, jonne seuran johtokunta oli kokoontunut hyvien ruokien ja juomien ääreen. Loistokas idea ja konjakin siivittämät puheet johtivat pian tarmokkaihin toimiin.

Seuran puheenjohtaja, rakennusopin professori **Erkki Helamaa** lupautui pyytämään ystävänsä **Raimo Heinoa** Eskon puumerkki -mitalin suunnittelijaksi. Teatteritieteen ja näyttämötaiteen vaikuttajahahmo **Timo Tiusanen** otti hoitaakseen palkinnon säännöt ja palkinnonsaajalle annettavan kunniakirjan, Lupauskirjan.

Palkinnon sääntöjen mukaan Eskon puumerkki voidaan myöntää Suomen kansalaiselle, joka on pidemmän ajan kuluessa tai kuluvan vuoden aikana osoittanut julkisuudessa näkyneellä tavalla omaavansa Nummisuutarin Eskolle kuuluvia luonteenpiirteitä – aitoa suomalaista sinnikkyyttä ja itsepäisyyttä – ja joka näiden ominaisuuksiensa ansiosta on piirtänyt puumerkkinsä aikakirjoihin.

Palkinnon henkikin on määritelty säännöissä, joiden mukaan ”Eskon valitseminen ja mitalin luovutus tapahtuvat hyväntahtoisen huumorin ilmapiirissä, sen huumorin, jonka Aleksis

Dosentti Sakari Katajamäki on toiminut Aleksis Kiven Seuran puheenjohtajana vuodesta 2014 alkaen. Kuva: Maarit Laitinen.

Kiven sanojen mukaan synnyttää ’yksi terve ja vahva sydän’.

Ensimmäinen Eskon puumerkki annettiin juhlallisesti Kiven päivänä lokakuussa 1975. Sen sai olympiamitalisti **Kalevi Laurila**, suomalaisen hiihtourheilun sisupussi, joka siviiliammatiltaan tunnettiin Pispalan poliisina. Sittemmin Kiven seuran johtokunta on valinnut vuoden Eskoiksi värikkäitä persoonia ja voimanpesiä mitä erilaisimmilta elämänalueilta.

Pronssimitali ja seremoniallinen kunniakirja

Eskon puumerkki -mitalin on suunnitellut kuvanveistäjä ja mitalitaiteilija Raimo Heino (1932–1995), jonka laaja tuotanto kattaa yli kaksisataa

K

ALEKSIS KIVEN SEURA

Aleksis Kiven Seuran logon on suunnitellut kirjailija ja taiteilija Viljo Kojo, joka toimi seuraan ensimmäisenä sihteerinä vuodet 1941–1943.

mitalia ja lukuisia veistoksia. Kirjallisuuden piiristä Heino on tehnyt muun muassa **Jaakko Juteinin** muistomerkin Hattulaan (1971), **Väinö Linnan** muotokuvan Tampereen Työvänteatterin aulaan (1995) sekä useita mitaleja, joiden aiheet ovat vaihdelleet **François Villonista** *Don Quijoteen*, **Dantesta** *Dan Andersoniin*, **Aleksis Kivestä** *F. E. Sillanpäähän*. Myös WSOY:n juhlatuotteen vuosi 1978 ja **P. Mustapään** runo "Sammakon virsi sateen aikana" ovat ikuistuneet Heino mitalitaiteeseen. Hänen ehkä tunnetuin työnsä lie nee kahden euron kolikko vuodelta 1999.

Oman taiteilijantyönsä ohella Raimo Heino toimi monissa taidealan luottamustehtävissä, kuten Suomen Taiteilijaseuran, Suomen Kuvanveistäjäliiton sekä valtion kuvataidetoimikunnan puheenjohtajana.

Pronssiin valetun Eskon puumerkin toinen puoli esittää harjastukkaista Eskoa, ja kääntöpuolella on tyylielty tapahtumakuva lupauskirjan kirjoittamisesta. Mitalia on tehty vain sen saajille tarkoitetut kappaleet. Nykyisin jaettavat mitalit on valanut kuvanveistäjä **Raimo Jaatinen**, joka on taiteilijana jatkanut isänsä **Toivo** Jaatisen jalanjäljillä.

Aleksis Kiven päivänä annettavan palkinnon julkistamistilaisuuteen on alusta alkaen kuulunut leikkimielinen seremonia, jossa Kiven seuran puheenjohtaja lukee ääneen *Nummisuutareita* mukailevan kunniakirjan:

Minä Topias, nahkasuutari ja Aleksis Kiven Seuran edusmies, lupaan täten luovuttaa Eskon puumerkki -mitalin Sinulle, jonka uskotut lautamiehet ovat visusti harkinneet ja

Raimo Heino suunnittelema pronssimitali antaa kasvot Kiven näytelmän päähenkilölle ja kuvaa, miten Esko lisää puumerkin Lupauskirjaansa. Kuva: Linda Kindt.

tuumailleet uudeksi Nummisuutarien Eskoksi.

Olemme panneet merkille, että puumerkiksi on pantuna Suomen kansan aikakirjoihin, oikea Eskon puumerkki, iankaikkisena todistuksena siitä, että sukupolvet vaihtuvat, mutta suomalaisen miehen ja naisen luonto, hänen harjaskankea itsepäisyytensä, säilyy polvesta polveen.

Että kaikki laillisesti käytetyksi tulee, pistäköön kumpikin osapuoli, minä seuran edusmiehenä ja Sinä uutena Eskona, puumerkinsä alle. Sillä Esko on sanonut: "Minäpä tämän asian alku ja juuri, ja sentähden täytyy nimeni seistä supliikissa myös".

Lopuksi seuran puheenjohtaja allekirjoittaa Lupauskirjan Topiaksen roolissa ja palkinnonsaaja Eskon roolissa.

Lupauskirjan ulkoasu on vaihdellut vuosikymmenien kuluessa. Nykyisen Lupauskirjan ilmeen on luonut graafinen suunnittelija **Markus Itkonen**.

Eskojen kavalkadi kasvaa

Kirjallisuuskriitikko ja esseisti **Matti Mäkelä** – Esko vuosimallia 2013 – on kirjoittanut esseen ”Esko ja sivistyneistö” (2018), jossa hän pohdiskelee *Nummisuutarit*-komedian päähenkilön luonnetta kansallisena ja globaalina henkilötyypinä. Hän löytää eskomaisuutta koti- ja ulkomaisen kirjallisuuden monista maineikkaista hahmoista, kuten Sven Tuuvasta, Juutas Käkriäisestä, Lahtisesta ja Konsta Pylkkäisestä tai Jeppe Niilonpojasta ja Falstaffista. ”Lista humoristisesti nähdystä omaperäisestä kansanmiehestä on niin kansallisesti kuin globaalisti loputon”, Mäkelä havainnoi.

Eskon puumerkillä palkittujen joukko onkin monenkirjava. Heihin mahtuu eri alojen sankareita poliisista urheiluvalmentajaan ja kirjailijasta vuorineuvokseen. Vaikka palkinnonsaajan sukupuolta ei ole säännöissä rajattu, eskomaisuutta on alettu tunnistaa naisissa laajemmin vasta 2000-luvulla. Ensimmäiset naispuoliset palkitut ovat olleet kunnallispoliitikko **Liisa Kulhia** (1979), sysmälaisaktiivi **Kerttu Tapiola** (1995) ja eläinsuojeluvalvoja **Anja Eerikäinen** (1999).

Eskojen etsinnässä on pidetty tärkeänä, että palkinto voisi nostaa julkisuuteen myös vähemmän tunnettuja vaikuttajia, mutta käytännössä palkitut ovat usein olleet valtakunnallisia merkikhenkilöitä. Kansainvälisesti tunnetuin Esko lie-
nee **Aki Kaurismäki** vuodelta 2015.

Nurmijärvellä vaikuttaneista Eskoista voi mainita ainakin **Tapio Virolaisen** (1982) ja **Juhani Nuoton** (2000), jotka molemmat ovat Taaborinvuoren Kivi-juhlien ansioituneita näyttelijöitä.

Matti Mäkelän vuonna 2013 saama palkinto uhmasi kaikkia todennäköisyyden lakeja, sillä se sattui osumaan samaan osoitteeseen kuin keihäsmestari **Seppo Rädyn** palkinto parisenkymmentä vuotta aiemmin. Mäkelä ihmettelee itsekin tätä yhteensattumaa esseessään:

Kirjoitan tätä tekstiä samassa mökissä, jonka rakensi aikanaan Seppo Rädyn setä Sulo

LUPAUS- KIRJA

MINÄ TOPIAS, nahkasuutari ja Aleksis Kiven Seuran edusmies, lupaan täten luovuttaa Eskon puumerkki-mitalin Sinulle, jonka uskotut lautamiehet ovat visusti harkinneet ja tuumailleet uudeksi Nummisuutarien Eskoksi.

Olemme panneet merkille, että puumerkkisi on pantuna Suomen kansan aikakirjoihin, oikea Eskon puumerkki, iankaikkisena todistuksena siitä, että sukupolvet vaihtuvat, mutta suomalaisen miehen ja naisen luonto, hänen harjaskankea itsepäisyytensä, säilyy polvesta polveen.

Että kaikki laillisesti käytetyksi tulee, pistäköön kumpikin osapuoli, minä seuran edusmiehenä ja Sinä uutena Eskona, puumerkkinsä alle. Sillä Esko on sanonut: »Minäpä tämän asian alku ja juuri, ja sentähden täytyy nimeni seistä supliikissa myös».

Nurmijärvellä

Aleksis Kiven Seura

Topiaksen puumerkki

Eskon puumerkki

Ote Eskon puumerkki -palkintoon kuuluvasta Lupauskirjasta. Kunniakirjan nykyisen ilmeen on suunnitellut Markus Itkonen.

Räty. Ennen kuin meistä tuli mökin omistajia, kyläläiset kutsuivat mökkiä Seppo Rädyn mökiksi, koska hän on kuuleman mukaan sekä osallistunut mökin rakentamiseen että viettänyt vapaa-aikaansa mökillä. Voin mielessäni nähdä Seppo Rädyn venyttelevän melkoisia raamejaan tuossa vastapäisellä sängyllä.

Aleksis Kiven ja suomalaisen kirjallisuuden päivänä 10. lokakuuta käy ilmi, mihin osoitteeseen päättyy tämänvuotinen puumerkkimitali. Painava pronssijärkäle hikoilee lukittujen ovien takana ja odottaa ottajaansa. Jännitys tiivistyy!

Sakari Katajamäki
Aleksis Kiven Seuran
puheenjohtaja

Eskon puumerkin saajat 1975–2021

1975 Kalevi Laurila

Kalevi Laurila, tamperealaispoliisi, suomalaisen hiihtourheilun sisupussi.

1976 Kari Suomalainen

Kari Suomalainen, Helsingin Sanomien pilapiirtäjänimimerkki Kari, horjumaton omaleimainen karikatyrsti.

1977 Veikko Sinisalo

Veikko Sinisalo, näyttelijä, lausuja, suomalaispiirteiden syvämielteen esittäjä.

1978 Ilmari Turja

Ilmari Turja, kirjailija, näytelmäkirjailija, sanomalehtimies, suomalaisen oikeustajun suorasukainen edustaja.

1979 Liisa Kulhia

Liisa Kulhia, helsinkiläinen kunnallispoliitikko, kunnallisen byrokratiavallan paljastaja.

1980 Reino Rinne

Reino Rinne, kuusamolainen luonnonsuojelija, Kuusamon koskien valjastamisen vannoutunut vastustaja.

1981 Uolevi Raade

Uolevi Raade, vuorineuvos, suomalaisen öljynjalostamisen uranuurtaja.

1982 Tapio Virolainen

Tapio Virolainen, Nurmijärven Taaborinvuoren Kivi-näyttelijöitä.

1983 Alfons Almi

Alfons Almi, suomalaisen oopperan väsymätön edumies, uuden oopperatalon väsymätön esitaistelija.

1984 Pekka Nuorteva

Pekka Nuorteva, professori, suomalaisen ympäristönsuojelun ensimmäisiä periaatteita tinkimättömiä tiedemiesedustajia.

1985 Veikko Vennamo

Veikko Vennamo, poliitikko, suomalaisen demokratian kansankasvojen paljastaja.

1986 Aaro Heikkilä

Aaro Heikkilä, Joensuun kaupunginjohtaja, omaleimaisen vahva kyläpäällikkö.

1987 Pertti Pasanen

Pertti "Spede" Pasanen, viihdetaitelija, suomalaisen elokuva- ja tv-viihteen omaleimainen ja omavarainen tekijä ja tuottaja.

1988 Reino Takala

Reino Takala, pukkilalainen metsänomistaja ja maanviljelijä, oma- ja vaihtoehdoisen metsänhoidon järkähtämätön edustaja.

1989 Seppo Kimanen

Seppo Kimanen, muusikko, kapellimestari, Kuhmon kamarimusiikkijuhlien luoja.

1990 Anssi Mänttari

Anssi Mänttari, elokuvantekijä, suomalaisen elokuvan vähävarainen puurtaja.

1991 Kauko Kare

Kauko Kare, kustantaja, kirjailija, Kekkosen ajan vapaan sanomisen tyylipuhtaimpia edustajia, opposition miehiä.

1992 Markku Nieminen

Markku Nieminen, kuhmolainen Vienan runokielin elvyttäjä, entisten karelianistien moderni uudistaja.

1993 Veikko Hursti

Veikko Hursti, alkoholistien ja yhteiskunnan laitapuolelle syrjäytyneiden ihmisten vannoutunut hyväntekijä ja puolestapuhuja.

1994 Arvo Survo

Arvo Survo, Inkerin pappi, peittelemättömän avoin ja rohkea sananjulistaja vaikeina aikoina.

1995 Kerttu Tapiola

Kerttu Tapiola, Sysmän Vanha Kerttu, on tekemässä Sysmästä valtakunnallisesti tunnettua kuvataiteen ja vanhojen kirjojen keskustaa.

1996 Seppo Rätty

Seppo Rätty, tullimies, keihäänheittäjä, legendaarinen ja vahvan omaleimainen urheilijapersoonallisuus.

1997 Heikki Kirkinen

Heikki Kirkinen, professori, kalevalainen myrrysmies, seissyt ajamiensa hankkeiden takana viimeiseen taistoon asti.

1998 Ilkka Taipale

Ilkka Taipale, äänekäs rauhanradikaali, rappioveikkojen auttaja ja vastuullinen ylläpitäjä, Suomen sosiaalipoliittinen Esko, monimutkaisten sosiaalijärjestelmien tyhmyyttä haukkuva tiuskea rakkii.

1999 Anja Eerikäinen

Anja Eerikäinen, eläinsuojelunvalvoja, omaa hyötyä tavoittelematta pitänyt sekä suden että lampaan puolta, nostanut kissan työpöydälleen, perustanut kodittomien eläinten turvakodin ja palvelevan puhelimen sekä rakentanut siivekkäille lintukodon.

2000 Juhani Nuotto

Juhani Nuotto, ensimmäinen Kivi-juhlien Esko ja tuulten kasvatti.

2001 Heikki Ylikangas

Heikki Ylikangas, monta kertaa ja näyttävästi puumerkkinsä väittelyissä, teoksissaan ja kansalaiskannanotoissaan merkinnyt tutkija.

2002 Raimo Sailas

Valtiosihteri Raimo Sailas, valtion ja kansan yhteisen edun valvoja ja suurimman rahakirstumme pelätty ja toivottu vartija, joka on muistanut myös "kotomaamme" paikallisia ja maakunnallisia juuria.

2003 Kalevi Wiik

Professori Kalevi Wiik, talttumaton puolustaessaan menneisyyttämme selittävää kontaktiteoriaa. Hän on maalannut Euroopan kartalle leveällä pensselillä vyöhykkeen, jota suomalais-ugrilaisen kielen puhujat ovat hallinneet jääkauden jälkeen Atlantilta Uralille, alkukodin kannattajat ovat jääneet Volgan mutkaansa.

2004 Pertti Lindfors

Filosofian tohtori Pertti Lindfors on Nummisen puumerkin omaleimaisella itsepäisyydellä ja usein sekä näkyvästi että kuuluvasti puolustanut oikeiksi katsomiaan näkemystensä, olipa kysymys filosofisista kannanotoista, tiedepoliittikan vinoutumista tai hänen omasta paikastaan tiedeyhteisössään.

2005 Mauri Antero Numminen

Taiteilija M. A. Numminen on aiheuttanut hämminkiä korkeataiteen kentillä varhaisena avantgardistina, esiintynyt kansan-taiteessa uusravhaanomaisen ajatustavan pioneerinä ja fasinoitunut lastenkulttuurissa iki-ihaniissa saturooleissa.

2006 Erkki Pirtola

Taiteilija Erkki Pirtola on 1970-luvulla alkaneen uransa alusta saakka osallistunut kuvataide-elämään myös kirjoittajana ja kriitikkona. Itse tehty elämä, ITE-taide, nosti Pirtolan laajemminkin suuren yleisön tietoisuuteen. Koko Pirtolan oma urakin on eräänlainen itse tehty elämä, jossa taiteilija on pitäytynyt omilla linjoillaan ja enimmäkseen virallisen taidemaailman sivussa.

2007 Juha Hurme

Ohjaaja Juha Hurme on tuonut jotain aivan uutta suomalaisen näyttämötaiteeseen ja toteuttanut omaperäisesti erilaisia tuotantoja niin ammattilaisteattereiden kuin harrastajanäyttämöiden kanssa. Erämaiden ja tuntureiden vaeltaja, puuveneellään sovelija ja rakennustöissäkin viihtyvä ohjaaja palkitaankin nimenomaan eskomaisesta toiminnasta teatterin ja kulttuurin saralla, vaikka unohtaa ei sovi hänen merkittävää työtään Aleksis Kiven ja Volter Kilven jo osin unohtuneittenkin teosten esiin nostamisessa.

2008 Ilkka Iivari

Ylikonstaapeli Ilkka Iivari on herättänyt valtakunnallistakin huomiota nasevalla kielenkäytöllään ja persoonallisella tavallaan hoitaa Hämeenlinnan poliisin tiedottamista. Iivarin tiedottamista on pidetty virkistävänä poikkeuksena. Tiedotustapa herätti kuitenkin pahennusta sisäasiainministeriössä. Iivari ei kuitenkaan taipunut kapulakielen käyttöön ja omaperäinen tiedottaminen sai jatkua.

2009 Jeja-Pekka Roos

Professori JP Roos on osoittanut eskomaisuutta osallistumalla vuosien varrella kärkeästä julkiseen keskusteluun mitä moninaisimmista aiheista, varsinkin niistä jotka liittyvät suomalaiseen yhteiskuntaan. Roos on enimmäkseen uinut vastavirtaan ja ravistellut yhteiskunnallista konsensusta reippailla, väliin paradoksisilla mutta aina terävillä mielipiteillä, jotka ovat oikeutaneet hänet merkitsemään "Kuka kukin on" -teokseen yhdeksi harrastukseksi yleisönsastokirjoitukset.

2010 Kaarina Hazard

Toimittaja ja kirjailija Kaarina Hazard on kirjoittanut teräviä kolumneja, joissa hän on analysoinut päivänpolitiikkaa ja poliitikkoina ja sitä pintavaahtokulttuuria, jota erityisesti iltpäivälehdet lööpeissään ja etusivuillaan ylläpitävät.

2011 Matti Seppälä

Professori Matti Seppälä on tehnyt kunioitettavan ja yhä jatkuvan elämäntyön fyysikaalisen maantieteen alalla, missä hänen tutkimuskenttensä on ulottunut Lapin jokilaaksoista ja palsoista aina Tulimaan jäätiköihin asti. Samalla hän on mielipidekirjoituksin puuttunut mitä moninaisimpiin epäkohtiin erityisesti akateemisissa maailmassa mutta myös muussa yhteiskunnassa.

2012 Tuomas Kyrö

Kirjailija Tuomas Kyrö on sekä Helsingin Sanomien kolumneissa että kahdessa kirjassa, "Mielensäpahoittaja" ja "Mielensäpahoittaja ja ruskeakaste" osoittautunut ajan ilmiöiden teräväksi tarkkailijaksi, mutta hänen jo laajassa tuotannossaan on modernin kielen takana myös aitoa vanhemman ajan ymmärrystä, kuten Eskolla aikanaan.

2013 Matti Mäkelä

Kirjailija Matti Mäkelä on esseissään, romaaneissaan, kolumneissaan ja arvosteluissaan osoittanut sitä eskomaisuutta, jota tässä kraatarin, krapunin, pelimannin ja puusuutarin maailmassa niin kipeästi tarvitaan.

2014 Minna Lindgren

Kirjailija ja toimittaja Minna Lindgren on tehnyt työtään ihailtavan omapäisesti ja -peräisesti. Kirjoissaan, lehtikirjoituksissaan ja radio-ohjelmissaan hän on nostanut esille tärkeitä ja erikoisia aiheita vanhuksen hoidosta klassiseen musiikkiin ja byrokraatin koukeroista ensyklopediseen sivistykseen.

2015 Aki Kaurismäen

Elokuvaohjaaja Aki Kaurismäen kompromissittomat elokuvat kertovat maailmasta, jossa "kaikki ei käy sievästi kuin öljy Libanonissa". Silti hänen taiteensa valaa uskoa elämän jatkumiseen ja ihmisen sitkeyteen. "Jos näitä filmejä ei olisi, niin eipä taitais olla silmiäkään."

2016 Rolf Haikkola

Valmentaja Rolf Haikkola, itseoppinut Raaka-Rolle, vei suomalaisen juoksurheilun määrätietoisesti sille kulttuurimelle, josta toiset näkivät vain unia.

2017 Jaakko Teppo

Kansantaiteilija Jaakko Teppo, jonka saatiiri puree ja laulu lääkisee. Ruikonperän Multakurkkua kuunnellessa tuntee itsensä liikutetuksi ja on iloinen tuine oinas.

2018 Tuomas Kaseva

Toimittaja ja oppikirjailija Tuomas Kaseva on valmis lyömään akkunat säpäleiksi, jotta suomalaisten lukuinto saisi lisää happea.

2019 Harri Henttinen

Kirkkoherra Harri Henttinen tuo Vesilahden seurakuntaan väriä ja liikettä rautarohkealla oteellaan. Omalla esimerkillään hän antaa uutta kuraasia muuttuvassa maailmassamme.

2020 Saara Särnä

Feministi ja tutkija Saara Särnän terävä ja riemua raukava toiminta saa meidät ihmettelemään maailman menoa ympyräisillä silmillämme.

2021 Sanna Klemetti

Laulaja-lauluntekijä Litku Klemetin traditiotietoinen, uutta luova ja rosoinen musiikki kohottaa elämämme korkeuksiin, vaikka arjen tantereella seisoisimme.

Lähde: Aleksis Kiven Seuran verkkosivut: www.aleksisikivenseura.fi

Se ainoa oikea, aito ja alkuperäinen

Niin komeasti se hohkaa uutuuttaan, ettei sitä voi olla ihastelematta talon pihaan tullessa ja poislähtiessä. Sekä aamulla herätessä ja ulos katsoessaan kuin aamu-puuroa syödessä keittiön pöydän päässä, nimittäin Myllymäen tilamme aitan uutta pärekattoa.

Vanhaan aittaamme palautettiin se perinteinen ja rakennuksen arvokkuuteen sopiva pärekatto kesällä 1997, siis 25 vuotta sitten. Olimme isän kanssa vaihtaneet Myllymäen tilan isännyyttä vain kolme vuotta aikaisemmin, joten nuorena isäntänä tarmoa puhkuen ei ollut mitään epäselvyyttä siitä, minkälainen katto ja miten tehtynä kuuluu arvokkaaseen vanhaan aittaan laittoa. Se ainoa oikea, one and only, aito ja alkuperäinen, on omista puista alkaen ja talkoona tehty pärekatto.

Muistaakseni viisi puuta kaadettiin talvella talon viereisestä metsästä, keväällä puut kuorittiin petkeleellä ja kaksi iäkstä päremestaria Tuusulan puolelta höyläsivät pölleistä päreitä Ali-Labbartin tilalta Lepsämästä lainaan saadulla sodan jälkeen valmistetulla Vuorenteen pärehöylällä. Itse katon uusiminen aloitettiin nakkelemalla harmaan punaiset, jonkinsortin asbestilevyt alas ja sitten tilalle lyötiin talkoovoimin viikonlopun ja seuraavan viikon iltoina nelinkertainen pärekatto. Heti valmistumisen jälkeen pärekatto käsiteltiin terva/vernissa/pellavaöljy -seoksella. Tämä käsittely uusittiin noin neljän vuoden jälkeen, mutta sen jälkeen ei tullut enää suojausta tehtyä. Seuraavana ke-

sänä aitta maalattiin itse keitetyllä punamultamaalilla ja talkootyönä tietenkin. Omista puista ja talkootyönä tehtynä pärekaton kustannus punamultamaaleineen lähinnä maaliin tarvittujen tarveaineiden rautasulfaatti ym. kanssa yhteensä oli alle tuhat markkaa. Sanoisin, että vanha sanonta; "Hyvää ei saa halvalla" ei tässä kohden pidä paikkaansa.

Mikään ei kestä ikuisesti, ei myöskään pärekatto. Kuten kuvista näkyy vanha pärekatto oli jo hapertunut, halkeillut, paljon etenkin jäkälää ja sammalta kerännyt, joten uuden pärekaton tekeminen oli ollut mielessä jo hyvän aikaa. Viime talvena metsätöiden yhteydessä korjasimme talteen 35 keskikokoista tukkia päreiden höyläämistä varten. Viime kertaiset höylääjät isäni mukaan lukien ovat jo siirtyneet pilven reunalle seuraamaan jälkipolven tekemisiä, joten otin yhteyttä Keski-Suomessa toimivaan päreyhdistykseen, joka höylää päreitä. Heidän kanssaan sovittiin, että tulevat alkukesästä höyläämään päreitä. Sovittiin juhannuksen alusviikolla, että haen taasen Ali-Labbartilta pärehöylän ja juhannuksen jälkeen sovitaan tarkemmin koska he tulevat päreitä höyläämään.

En tiedä, oliko heillä tullut arviointivirhe sen suhteen, mitä ehtivät ja pystyvät tekemaan, mutta tuon puhelun jälkeen en saanut heihin enää yhteyttä, en puhelimitse, tekstiviestein ym. sitkeästä yrittämisestä huolimatta. Siinä sitten oltiin ja ihmeteltiin, mistä saadaan pärehöyläajat tähän hätään? Ammattimaisesti päreitä ja pärekattoja tekeviä tahoja ei järkeä paljon enää ole tässä maassa.

Hauholta löytyi yksi yrittäjä, mutta hänellä oli kalenteri aivan täynnä syyskuun loppuun. Lopulta pelastus tuli Toivakasta pitkään päreyrittäjänä toimineelta Karin Päreeltä ja Puulta. Kari Siikanen on tehnyt Taaborille tänä kesänä pärekattoja ja sitä kautta pääsin hänen jäljilleen. Kari ei innostunut kuitenkaan päreiden höylämisestä täällä vieraalla höylällä ja niin päädyimme siihen, että ostin häneltä päreet noin 150 m²:n kokoiseen aitan kattoon.

Mutta itse pärekatto päätettiin edelliskerran tapaan tehdä talkoilla. Elokuun ensimmäinen viikko, jolloin pärekattotalkoot alkoivat oli vielä helteinen ja poutainen. Talkooväki oli pääosin kokemuksesta edelliskerrasta omaavaa porukkaa vain 25 vuotta iäkkäämpänä. Alussa aikaa vei homman aloituksen opettelu räystäältä alkaen

ja toki pitkän päivän keikkuminen kaltevalla katon päreitä naputellen tuntuu ”entisen nuoren” kehossa. Päreväki koostui 3 – 5 miehestä ja yhdestä naisesta, vaimostani **Anjasta**. Sillä porukalla saimme torstai- ja lauantai- ja sunnuntai- ja maanantaina jatkaen aina tiistai- ja keskiviikkoihin saatiin koko kattoon päreet naputeltua. Toki vielä jäi harja- ja pätylaudat asentamatta sekä kellotapulien katos. Sitä itse asiassa olen tehnyt nyt tänään ja eilen nosturista käsin tätä kirjoitusta tehdessäni syyskuun puolivälissä.

Myllymäen tilan päärakennus on kallion päälle tehty hirsirunkoinen rakennus. Tarkkaa valmistumisvuotta emme tiedä, mutta vanhimpien talosta löytyneiden sanomalehtien, jotka ovat olleet 1840-luvulta, olemme arvioineet talon rakentamisajankohdaksi 1860-lukua ?

Aitankaan valmistumisvuotta emme ole tiedäneet ennen kuin 1997 tehdyn kattoremontin yhteydessä löytyi kellotapulien ja harjapäädyn alta kaunokirjoituksella kaiverrettu ”vastaavan mestarin” nimi ja päivämäärä; A Wiikman, 18 ¼ 88. Näin ollen aitta on nähnyt elämänmenoja Myllymäellä 134:n vuoden ajan.

Kuten monesti on käynyt, että jonkin tapahtuman toteutuminen tai toteutumatta jääminen on hiuskarvan varassa tai sattuman kauppaa. Näin voi sanoa olleen Myllymäen aitan säilyminenkin tähän päivään. Muistan kuinka aitta oli 1970-luvun puolivälissä päässyt huonoon kuntoon. Pärekatto oli jo vuosia vuotanut vettä. Rakennus oli keskeltä notkahtanut pahasti ja käyttöä rakennukselle oli lähinnä ruis- ja vehnäjauhojen sekä taikinatiinin säilytyspaikana. Lisäksi aitassa oli hieman sahatavaraa, tyhjiä pulloja, vanhoja sanomalehtiä sekä kivimankeli, joka 60-luvulla jäi käytöstä sähkömankelin myötä.

Silloin pohdittiin kovasti, olisiko viisaampaa purkaa ja tehdä polttopuuksi ränsistynyt aitta kunnostamisen sijaan. Isä oli aina kiitetävällä ripeydellä purkanut vanhoja tarpeettomia ja käyttökelvottomia rakennuksia. Meillä oli purettu kaikki isoisän aikaiset rakennukset jo 1970-luvun loppuun mennessä latoja myöten lukuunottamatta päärakennusta ja aittaa. En muista, mikä oli se syy minkä takia isä aitan kohdalla teki toisin? Ja niin purkamisen ja polttamisen sijaan ensin nostettiin tunkeilla notkahtanut rakennus suoraan ja valettiin betonianturat keskikohdan alle. Uusittiin katto niillä

harmaanpunaisilla levyillä sekä muutama vuosi myöhemmin maalattiin aitta. Ja nyt kun pärekatto uusittiin tänä kesänä on aittatontun koti turvattu muutamaksi kymmeneksi vuodeksi eteenpäin.

Kiistatta voidaan sanoa, että hirsirunkoinen rakennus kuten aitta ja päärakennus, joka on vielä kallion päälle tehty rossipohjalla, ovat niin kauan kuin katto pitää vettä – ikuisia.

Kallepekka Toivonen
Nurmijärven kunnanvaltuuston
puheenjohtaja

Käsityön iloa ja taitoa Taitokeskus Klaukkalassa

Taito Etelä-Suomi ry. kuuluu valtakunnalliseen Käsi- ja taideteollisuusjärjestöön (Taitojärjestö), jonka tehtävä on toimia käsityökulttuurin edistäjänä taitona, kulttuurina ja elinkeinona. Keskeistä toiminnassa on olla käsityön rohkea ylläpitäjä ja uusien ilmiöiden tuoja sekä toimia käsityöryhtäjäyden edistäjänä ja puolestapuhujana. **Taito ry:**ssä on 15 alueyhdistystä ja yli 100 toimipistettä eri puolella Suomea.

Taito Etelä-Suomi ry on kiinnostavin, tunnetuin ja halutuin kädentaitojen yhdistys, jossa kehitetään ja ylläpidetään monenlaisia ja monen tasoisia kädentaitoja tarjoamalla asiakkaille matalalla kynnyksellä heidän hyvinvointiaan, elämänlaatuun ja elämänhallintaansa sekä kykyjään edistäviä palveluita. Olemme *käsityön elämyseskus!* Kehitämme taitokeskuksia eläviksi käsityön kohtaamispaikoiksi - toimimme asiakaslähtöisesti ja asiakasta kuunnellen.

Taitokeskus on toiminut Klaukkalassa vuodesta 1973, ensi vuonna tulee täydet 50 vuotta. Nimi on muuttunut vuosikymmenten myötä neuvonta-asemasta, kudonta-asemasta käsityökeskukseksi ja taitokeskukseksi. Olimme osa Taito Uusimaa ry:tä, jonka 100 -vuotisjuhla oli yhtä aikaa itsenäisen Suomen kanssa. Vuoden 2019 alusta Taito Uusimaa ry liittyi isompaan Taito Etelä-Suomeen. Koko yhdistyksen alueella on 16 taitokeskusta ja 4 Taito Shop myymälää.

Klaukkalan Taitokeskus tarjoaa alueen asukkaille käsityölähtöisiä palveluita, joista keskeisiä ovat kankaankudonnan palvelut, käsityön neuvonta, koulutustoiminta, kurssit, näyttelyt ja käsityömateriaalien myynti. Toiminta on avointa kaikille, lapsille ja nuorille, aikuisille, harrastelijoille, käsityöläisille ja alan ammattilaisille.

Taitokeskus on alueen asukkaille tärkeä koostumis- ja harrastuspaikka. Taitokeskus tarjoaa sosiaalisia virikkeitä ja hyvän syyn lähteä kotoa harrastamaan ja tapaamaan muita. Nurmijärvelle muuttaa paljon uusia asukkaita, käsityön parissa löytää helposti samanhenkisiä ihmisiä. Klaukkalan taitokeskuksessa on viihtyisät tilat Aitohelmen talossa (os. Klaukkalantie 72). Hyvä ilmapiiri luo paikan, mikä on monelle nurmijärveläiselle tärkeä

Kotimetsätyyny. Kuva; Hilja Mustonen.

Kotimetsän tuftaus

henkisen ja fyysisen vireyden ylläpitäjä. Olemme avoinna myös lauantaisin kerran kuukaudessa, tarjoten näin paremmat mahdollisuudet eri asiakasryhmille osallistua toimintaamme.

Kangaspuut ovat kudontavalmiina ja laitamme loimia asiakkaiden toiveiden mukaan. Mattoja kudotaan paljon ja niissä on eri kuviovaihtoehtoja. Perinteisiä räsymattoja kudotaan edelleen, se on kierrätystä parhaimmillaan, vanhat tekstiilit leikataan matonkuteeksi ja kudotaan sisustustuotteeksi. Lisäksi kudotaan paljon sisustus- ja saunatekstiilejä. Toimimme ilman kynnystä, jokainen saa opastusta ja oppii kutomaan. Ohjausta saa aukioloaikoina ja taitokeskukseen saa avaimen, jolla

Punch needle -tuftaus

Tikkuamppeli AnnaSiekkinen Kuva; Hilja Mustonen.

pääsee kutomaan oman aikataulunsa mukaan. Jos asiakkaalla on omat kangaspuut, taitokeskuksesta saa valmiiksi luotuja loimia ja asiantuntijapalveluina omat kangaspuut kudontavalmiiksi.

Taito Etelä-Suomi ry kehittää koko ajan uusia malleja ja kurssiaiheita. Lisäksi Taito ry. tuottaa uusia malleja. Uudet ohjeet ja mallit ovat kaikkien toimipisteiden käytössä. Yhteistyö ja valtakunnallinen järjestö takaavat toiminnan ja malliston monipuolisuuden. Kurseista punch needle -tuftaus on suosittua ja erilaiset korikurssit. Uutuutena on tullut helpot ompelukurssit.

Taito-järjestö valitsee joka vuosi vuoden käsityötekniikan. Viime vuonna se oli parsiminen ja paikkaaminen. Tänä vuonna se on luonnonväreillä värjääminen.

Onni elää käsityössä on myös Taito Etelä-Suomen asiakaslehti, joka ilmestyy tammikuussa ja elokuussa. Se löytyy sähköisenä versiona ja painettuna lehtenä taitokeskuksessa ja alueen kirjastoissa. Lehdessä on tietoa toiminnasta ja kurseista.

Korona-aika lisäsi myös etäopetusta. Teimme paljon **verkkokursseja**. Kannattaa tutustua www.taitoetelasuomi.fi

Järjestämme myös **tilauskursseja** esim. työpaikan virkistyspäivään, kaveriporukoille, polttari-seurueille, syntymäpäiviin.

Käsitöiden tekeminen tuottaa ihmiselle mielihyvää ja pitää yllä toimintakykyä. Käsitöiden tekeminen tunnustetaan **hyvinvointia lisäävänä toimintana** ja useasti tekemisessä liittyy tärkeänä myös jakamisen kulttuuri ja sosiaalisuus. Elinikäisen oppimisen tarve korostuu tulevaisuuden yhteiskunnassa. Yhä useammalla on tarve päivittää osaamistaan elämän eri vaiheissa. Uusien taitojen harjoittelu ja oppiminen tarjoaa mielekästä tekemistä ja osallisuuden tunteen elämän eri vaiheissa.

Taitokeskus toimii yhteistyössä muiden Nurmijärven alueen toimijoiden, kuten Nurmijärven kunnan, Nurmijärven Opiston, kirjastojen, koulujen ja eri yhteisöjen kanssa. Taitokeskus tarjoaa alan oppilaitoksissa opiskeleville ja työvoimahallinnon kautta harjoittelupaikkoja sekä pitkäaikaistyöttömille palkkatuella tuettua työtä.

Yhdistyksen laaja toiminta-alue ja asiakaspohja luovat hyvät mahdollisuudet toiminnan kehittämiseksi yhteistyössä alueen asukkaiden ja toimijoiden kanssa. Lähes 40 % suomalaisista asuu yhdistyksen laajentuvalla toimialueella. Yhdistys näkee valoisana käsityöalaan

Taitojärjestö. Kuva; Hilja Mustonen.

liittyvän kiinnostuksen ja erilaisten asiakasryhmien mukaantulon toimintaan. Käsityöharrastuksen merkitys on kasvanut tässä ajassa suureen arvoon. Korona-ajan käsillä tekeminen on ollut monelle yksi henkinen selviytymiskeino, käsitöistä on tullut elämäntapa, paljon voimakkaammin kuin aikoihin.

Nyt halutaan kohdata käsityön parissa samanhenkisten ihmisten kanssa, ja me vas-

taamme tähän haasteeseen tarjoamalla monipuolista käsityön koulutus- ja kurssitoimintaa laajasti toiminta-alueellamme.

Olet lämpimästi tervetullut tutustumaan Taitokeskus Klaukkalaan!

Marja Ollila
vastaava neuvoja

Taito Etelä-Suomi ry / Taitokeskus Klaukkala

Meren aallot, asiakas nimesi mattonsa. Kuteena leikattu räsy, vanhat vaatteet ja lakanat leikattu matonkuteiksi.

Kylpypyyhe. Taitokeskuksessa kudotaan paljon saunatekstiilejä. Kudelankana käytetään myös "perintöpellavia".

Kotiseututyötä Metsäkylän koulussa

Usein on sanottu, että kotiseudun merkityksen oivaltaa vasta sitten, kun syystä tai toisesta joutuu jättämään kotiseudun, ja monet joutuvatkin niin tekemään. Usein ihmisten mielikuvissa kotiseutu käsitteenä yhdistyy lapsuuteen ja nuoruuteen. Se menneisyyteen jäänyt kotiseutu, on se oikea kotiseutu. Kodin tapaan myös kotiseutu on antanut henkisiä voimavaroja kestävä ulkoisia paineita ja vaikutteita. Kotiseutu on tärkeimpiä identiteettimme luoja, josta olemme saaneet sosiaalista ja henkistä pääomaamme. **Sakari Topeliuksen** Maamme kirja ilmestyi ruotsiksi vuonna 1875, ja kirjassa kodin ja isänmaan merkitys tulee hyvin esille. Toki kaikki esitetään ihan teelliseen sävyyn, mutta monet sukupolvet saivat siitä kotiseuturakkauden siemeniä. Sakari Topelius kirjoittaa: ”Minulla on pieni koti, jota rakastan enemmän kuin mitään muuta paikkaa maan päällä. Isäni taloa en saata milloinkaan unhottaa.” Lapsi tuntee kodin turvan ja rakkauden. Kirjassa käsitys kodista laajenee lähiseutuun, kotiseutuun, ja isänmaahan.

Kotiseututyö on ollut merkittävä jo pitkälti toistasataa vuotta. Sen tavoitteena on ollut sen henkisen pääoman, jota kotiseututyön pitkä historia on tuottanut, hyödyntäminen muuttavassa maailmassa. Oma identiteetti on tärkeä, jos se puuttuu, voidaan usein huonosti. Tämän hetken maailmassa pakolaisilla ja muuttajilla on haasteena kotiseututunteen löytäminen uudella kotiseudulla.

Miten kotiseututyö voi auttaa paikasta toiseen muuttaneita ihmisiä uuden kotiseudun ja hyvän elämän löytämisessä? Miten kotiseututunnetta voisi vahvistaa?

Paitsi kodin, niin myös koulun merkitys on tärkeä oman identiteetin luomisessa. Koulu on monessa mukana ja tärkeä vaikuttaja. Nurmijärven koululaitoksessa oli omana oppiaineena kotiseutuoppi 2000-luvun puolella. Opettajat saivat koulutuspäivillä monenlaista opetusta tähän oppiaineeseen liittyen. Kotiseutuopin tunneilla oli paitsi Nurmijärven kulttuuriperintöön liittyvää, myös maamme kansanperinteeseen ja tapoihin, ruokiin, ja

entisajan elämänmenoon liittyviä jaksoja. Merkittävät kohteet, kuten muun muassa Rajamäen tehdasalue, kirkot, muistomerkit, Taabor ja tunnetut henkilöt, juhla-ajat ennen ja nyt, olivat esillä kotiseutuopin tunneilla. Niillä myös tutustuttiin Nurmijärven murteeseen ja murteen taitajiin. Oli myös tärkeää huomioida oma lähiympäristö, kuten Metsäkylän vanhat talot ja rakennukset, oman lähiseudun historia ja paikannimet. Oppikirjaakin käytettiin; Ojanperä – Arola: Oma Kotiseutukirjani. Kirja oli hyvin monipuolinen sisällöltään, ja jokainen oppilas teki kirjan ohjeilla oman sukupuunsa. Lisätietoja antoi esimerkiksi Kustaa Viikunan Vuotuinen ajantieto - kirja.

Monelle nykylapselle entisajan esineet, työkalut ja vaateparret olivat outoja. Näihin oppilaat saivat tutustua tarkemmin myöhemmin, kun koulumme museo otettiin käyttöön vuonna 2007. Senhetkiset oppilaani olivat kotiseutuopin tunneilla luetteloimassa museon esineistöä. Esineet olivat osaksi oman koulun varastoista, mutta myös entisiltä koulun opet-

Rasmus Kanerva (oik.) ja Jussi-Pekka Huttunen Nurmijärven Uutisten artikkelissa .

tajilta, oppilailta ja kyläläisiltä. Tämä museoprojekti oli tärkeä osa koulumme kotiseututyötä. Suomen kotiseutuliiton julkaisu Kotiseutuposti 4/2021 sisälsi koulumme entisen oppilaan haastattelun ja tässä hänen ajatuksiaan Metsäkylän koulun museosta.

Anni Kujala tuli haastateltavaksi ja vastasi seuraaviin kysymyksiin.

”Miten Anni koit museon?”

Hän odotti, että olisi koulupäivän aikana päässyt museotunnille, ja toivoi, että niitä olisi ollut useammin. Museoluokka oli mielenkiintoinen paikka.

”Mitä hyötyä siitä on ollut myöhemmin?”

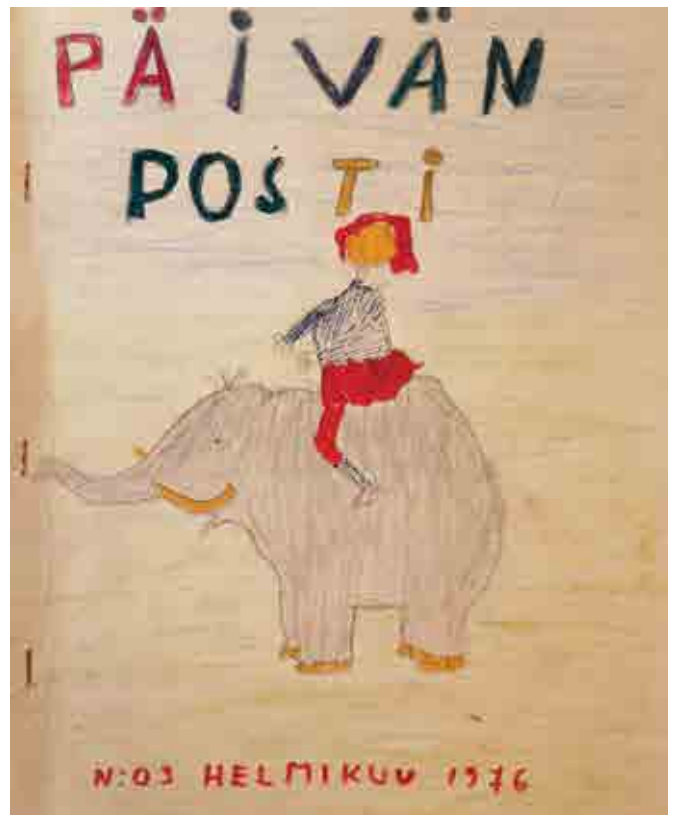
Anni kertoi, että museon kirjat ja esimerkiksi aikaisempien oppilaiden työt innostivat tutkimaan koulun ja kylän historiaa. Vanhat oppikirjat ja esimerkiksi kylän alkutalot kiinnostivat. Hän sai kipinän tutkia tarkemmin historiaa Klaukkalan – Metsäkylän Kyläkirjasta, myös sota-aikaa kylässä. Museon entisajan oppilaiden eväspaketti ja maitopullo sai arvostamaan nykypäivän kouluruokaa ihan toisella tavalla.

Näkemyksensä ja ymmärryksen kotiseutua kohtaan kasvoi ja laajeni. Näitä on voinut hyödyntää myöhemmin yläasteella. Hän kuvasi asiaa: ”Avasi silmät näkemään kotiseudun ja koulun historiaa”. Museovierailun myötä hänen käsityksensä kotiseudusta ja vanhoista ajoista muuttui, kun konkreettisesti näki asioita, se innosti tutkimaan historiaa ja tietoa laajeni. Annin mielestä museo on tärkeä. Hän näki, millaista koulu oli isovanhempien aikana, ja hän löysi sieltä myös oman isoäitinsä esineitä, löysi juuriaan.

Museon tekovaiheessa oli monia näyttelyitä, joista yksi sellainen ”Suomi eri vuosikymmeninä”. Siinä olivat tekijöinä muiden muassa Jussi-Pekka Huttunen ja Rasmus Kanerva. Näyttelyssä olivat maamme vuosikymmenet 1920 – luvulta lähtien aina 2000-luvulle asti. Jussi-Pekka Huttunen ja Rasmus Kanerva kertoivat näyttelyn teosta Nurmijärven Uutisten artikkelissa ”Kodin kynttilöistä Lordiin ja Nightwishiiin”. Rasmus Kanerva esitteli vuosikymmenet 1920, 1930-luvun pula-ajan, ja 1940-luvun sotavuodet. Jussi-Pekka Huttunen vuorostaan kertoi, että 1960-luvulla oli presidentti Kennedyn murha, 1980-luvulla presidentiksi tuli Koivisto. Sijansa saavat ne asiat, joista suomalaiset maailmalla tunnetaan, kuten musiikki, design, tekniikka ja tuotteet Nokiasta Fiskarsiin. Rasmus Kanerva ja Jussi-Pekka Huttunen olivat erityisen kiinnostuneita 1940-luvusta ja sotavuosista. Näyttelyssä oli sotavuosilta alkuperäistä sen ajan esineistöä. Rasmus Kanerva

Anni Kujala ja Arja Ahlsved 27.10.2021

Oppilaiden tekemä lehti vuodelta 1976, Päivän Posti nro 3

totesi, että hän ei ennen tiennyt kovin paljon Talvisodasta ja rauhanneuvottelusta, ja Jussi-Pekka Huttunen jatkoi, että sodista tuli paljon uutta tietoa. Artikkelissa sivutaan myös kotiseutuopin opetusta ja Metsäkylän alkutaloja. Jussi-Pekka Huttunen kotitalo on Metsäkylän koulun ensimmäisen opettajan Kaarlo Juho Vitalis Ollilan ja hänen puolisonsa lines Irene Ollilan kotitalo. Jussi-Pekka toteaaakin: ”Onhan se kiehtovaa, kun tietää, kuka talossa on asunut”. Jussi-Pekka myös lahjoitti K.J.V. Ollilalle kuulunei-

Yleisnäkymä museosta

ta lehtiä museolle. Molemmat pojat totesivat, että oli kiinnostavaa tehdä tätä projektia, se oli myös vaihtelua tavalliseen koulupäivään. "On opittu uutta", pojat vakuuttelivat.

Mikä on museon tilanne tänä päivänä?

Museossa on vierailut monia ryhmiä, joita olen opastanut. Kun Nurmijärvellekin on muuttanut väestöä muualta, niin esimerkiksi kiintiöpakolaisia on käynyt tutustumassa museoon kotouttamisen merkeissä. Samoin koulun nykyiset oppilaat ovat tutustuneet museoon. Kylään muuttaa myös muualta uusia asukkaita. Jotta he tunsisivat tämän kotiseudukseen, on museossa järjestetty tutustumistilaisuuksia, jossa he tapaavat myös muita kylän asukkaita.

Museomme syntyi kotiseutuopin tunneilla ohjauksessani, ja oppilaat toteuttivat ajatusta "tekemällä opimme". Museo toivottavasti vahvistaa jatkossakin kotiseututunnetta, identiteettiä ja juuriamme. Museossa on esineitä luetteloissa 926, muita esineitä 234, kirjoja 710 ja kuvatauluja 181 kappaletta. Tähän lopuksi Metsäkylään sopiva sananlasku: "Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto".

Arja Ahlsved

Vanha höyläpenkki ja kemian välineistöä

Lähteitä: Klaneetti 2007; prof. Pekka Laaksonen. Oma kotiseutukirjani 2005; Ojanperä-Arola. Kotiseutuposti 4/2021. Maamme kirja 1951; Sakari Topelius. Arja Ahlsvedin oma arkisto. Metsäkylän koulun / kylän museokokoelma

Lepsämän Humu 100 vuotta

Voimistelu- ja Urheiluseura Lepsämän Humu on tehnyt pitkän ja ennen kaikkea pitkäjänteisen työrupeaman nurmijärveläisen liikunnallisuuden ja kansanterveyden ylläpitäjänä. Humun perustamiskokous pidettiin keskellä parasta kesäaikaa. Perustamispöytäkirjan päivämäärä on 9. päivä heinäkuuta 1921. Viime vuosi oli juhlanan pyöreä 100-vuotisjuhlan ajankohta.

Seuraa pitkään vaalinut ja sen historiaa taltiointin **Unto Luokkala** on kertonut seuran olleen merkittävä yhteisöllinen toimija vuosikymmenien aikana, mutta nyttemmin aktiivisuus on supistunut enemmän lentopalloilun puolelle. Silti seuralla on edelleenkin merkitystä omalla panoksellaan nurmijärveläisessä ruumiinkulttuurissa.

Seuran täyttäessä 60 vuotta koottiin historia-työryhmä taltioimaan alkuvuosikymmenien tapahtumia ja seuran syntyvaiheita. Työryhmään valittiin Unto Luokkala, **Ritva Kumpulainen**, **Mauri Ollikainen**, **Olli Partanen**, **Martti Törrönen** ja **Terttu Vänttinen**. Historiavihkosen kuvitti elävästi **Markku Böök**, jonka kuvitusta esiintyy myös tämän artikkelin yhteyteen liitettynä. Historiikki julkistettiin 30. elokuuta 1981 Lepsämässä.

Humun syntymisen aikoihin oli itsenäisyytemme alkutaipaleella ja sisällissodasta aikaa vasta noin kolme vuotta. Poliittisuus väritti monta asiaa ja tämä oli toki havaittavissa myös urheiluharrastuksissa. Jakolinjat tosin olivat monasti pikemminkin hallinnollisia kuin arkeen ja käytännön elämään vaikuttavia. Yhtä kaikki, vuoden 1981 historiikissa tämä sävytys on kirjattu melkoisen selkeästi:

”Vuosisadan alusta Voimistelu- ja Urheiluseura Lepsämän Humun perustamisvuoteen 1921 oli maamme ja samalla Nurmijärvi ja sen Lepsämän kylä kokenut suuren muutoksen ja mullistuksen. Työväenliike oli kokenut toivon, nousun, tappion ja pettymyksen vuodet.

Vuosisadan alussa oli kansansivistys saanut maassamme tuntuvan jalansijan. Kansakoulu perustettiin Lepsämään vuonna 1904, vaikka monet pelkäsivät nelivuotisessa koulussa laiskoja koulutettaman.

Myös sosialistiset aatteet valtasivat alaa työväestön ja maaseudun osattomien keskuudessa. Vuonna 1906 talvella perustettiin Lepsämän

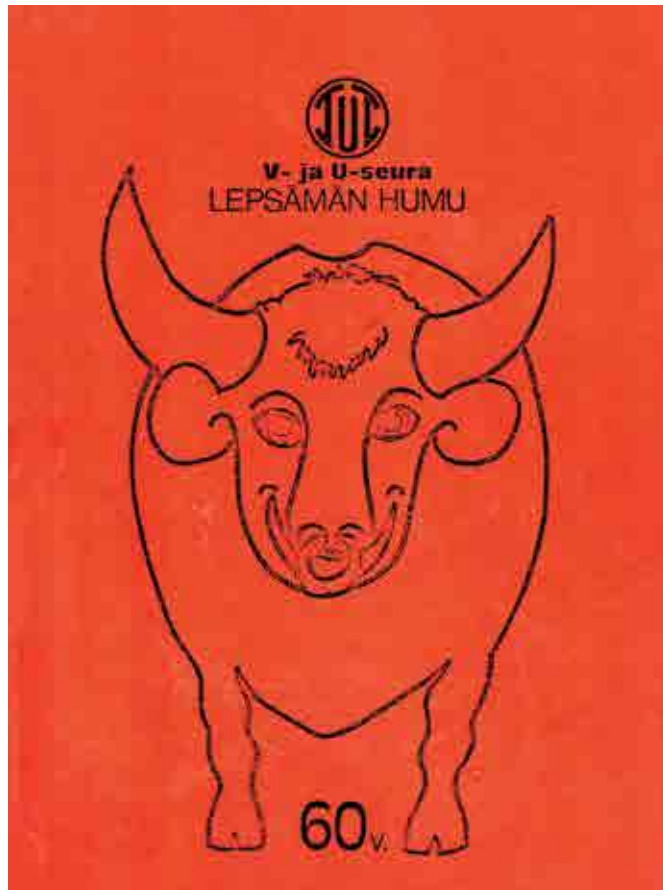
työväenyhdistys. Sen perustaja ja pitkäaikainen puuhamies oli torppari Kalle Mustonen.”

Henki työväenliikkeen kupeella orastavien järjestöjen perustamiseen lieneekin ollut melkoisen innokas. Ensimmäisissä eduskuntavaaleissa oli työväen puolueen kannatus ollut 63,5 % ja vuonna 1916 peräti 71,1 %. Kaikki tämä oli varmastikin ollut hyvänä pontimena jopa omaa urheiluseuraa perustamaan. Humun aika ei kuitenkaan ollut vielä tullut. Suomen itsenäistymistä seurasi verinen voimiain mittely, sisällissota 1918. Sota oli julma ja jälkitoimet samaa sarjaa. Nälkää näkevä maa ja kahtia revitty kansakunta piti kuitenkin saada nopeasti takaisin elämän arkeen. Niinpä olosuhteita koetettiin kaikin käytettävissä olevin resurssein saada normalisoitua. Ihmisiä piti saada työhön, leipää pöytään ja arki kulkemaan. Arkeen palaaminen alkoi näkyä myös muualla yhteiskunnassa. Jo loppuvuodesta järjestötoimintaakin ryhdyttiin uudelleen elvyttämään.

”Jo vuoden 1918 lopulla työväenliike nousi jälleen. Samalla heräsi ajatus työväen itsenäisen keskusjärjestön perustamisesta. Lopullisen sysäyksen oman keskusjärjestön perustamisesta antoi se, että SVUL ryhtyi erottamaan seuro-

Lepsämän HUMU 60 vuotta Juhlissa 1981, seuran puheenjohtaja Unto Luukkala pitää juhlapuhetta Lepsämän Työväentalolla

Piirros Eila Lintunen

ja ja yksityisiä jäseniään, jos nämä olivat osallistuneet luokkasotaan työläisten puolella. Työväen Urheiluliitto, TUL, perustettiin Helsingissä, Koiton talossa 26. tammikuuta 1919. Sen ensimmäinen puheenjohtaja oli työväenliikkeessä myöhemminkin hyvin tunnettu Eino Pekkala.”

Urheiluseuraa haluttiin perustaa myös Lepsämään. Perustamiskokouksen pöytäkirjaan on 9. heinäkuuta 1921 laadittu kirjaus: ”Päätettiin perustaa ”Humu”-niminen Voimistel- ja Urheiluseura, jolle hyväksyttiin Työväen Urheiluliiton säännöt.” Kokous pidettiin Lepsämän Työväentalolla.

Humu mylvähtää

Perustavan kokouksen puheenjohtajana toimi **Arvid Nygren**. Hänestä tuli myös seuran ensimmäinen ja ensimmäisten vuosien puheenjohtaja. Kokouksen sihteerinä toimi **Jalmari Mustonen**, josta puolestaan tuli rahastonhoitaja. Seuran ensimmäiseen johtokuntaan valittiin myös **Väinö Riuska**, **Väinö Köhl**, **E. Paatelainen** ja **Viljo Ranta**. Varalle tulivat **N. Lehtinen**, **Arvo Köhl** ja **Veijo Hyvämäki**.

Lepsämässä oli ollut voimakasta urheiluinostusta jo ennen seuran perustamista ja nyt hankkeen realisoiduttua into entisestään kasvoi. Mukaan seuran toimintaan tuli niin tavallista työväestöä kuin talollisia. Vastaavasti kilpailuja tulitiin yleensä seuraamaan koko kylän väellä. Poliittista jakolinjaa ei ollut tunnistettavissa.

Yhdistysrekisteriin Humu merkittiin 20. päivä helmikuuta 1922 numerolla 6726. Vielä tämä rekisteröintipäätös oli lähetetty Helsingin kihlakunnan kruununvoudille 9. maaliskuuta 1922. Toiminta oli siis virallista ja rekisteriin merkitty. Lepsämän Humun tunnuslogo on mukava sonni. Seuran historiikki kertoo nimen valinnasta hauskaa paikallishistoriaa:

”Tarina kertoo, että seuran nimi on peräisin Mustosen sonnilta. Ennen seuran perustamista oli Mustosen talossa ollut voimakas ja raisu Humu niminen sonni, joka juoksutti kylän väkeä kovasti irti päästessään. Kun kylään ryhdyttiin perustamaan urheiluseuraa, Mustosen sonnin nimi periytyi ja se osoittaa kyläläisten hyvää huumorintajua.”

Samanlaisella huumorintajulla voisi kai tulkita asian niinkin, että kun kerran sonni sai kansan

juoksemaan, niin sopiihan sellainen kirittäjä urheiluseuran nimessäkin esiintyä.

Alku kangertele

Into ja toimintatarmo saivat kyllä seuran alulle, mutta toiminnan ylläpito olikin sitten hankalampaa. Syntyi erimielisyyttä siitä, mihin keskusjärjestöön seuran olisi loppujenlopuksi kuuluttava. Seuran perustamiskokouksen mukaan oli hyväksytty TUL:n säännöt, mutta ilmeisesti seuran piirissä oli alkuvaiheissa vetoa myös SVUL:n suunnalle. Eripurainen tilanne lamaannuttikin toiminnan useamman vuoden ajaksi.

Vuonna 1928 seura koki uuden tulemisen. Työväentalolla pidetyssä kokouksessa 15. tammiukuuta 1928 päätettiin yksimielisesti Humun uudesta perustamisesta ja samalla päätettiin anoa jäsenyyttä TUL:ssa. Tässä kokouksessa puhenjohtajaksi valittiin **Toivo Kärnä** ja sihteeriksi Viljo Ranta. Johtokuntaan valittiin **Jouko Mustonen**, **Elviira Kavonius** ja **Raakel Reima**. Varalle valittiin **Toivo Kovanen**, **Arvo Ranta** ja **Alli Sainio**.

Nyt toiminta käynnistyi vilkkaasti. Vuoden aikana mukaan liittyi 43 jäsentä. Pidettiin kokouksia, iltamia ja kesäurheilujuhlat. Hiihtourheilu oli suosittua ja harjoituksia pidettiin viikottain. Lisäksi pidettiin omia karsintakilpailuja. Oma miesten hiihtojoukkue osallistui kunnallisjärjestön talvikisoihin. Sama innokkuus ulottui kesälajeihin. Myös taloudellinen tilanne oli hyvä, sillä iltamien tuotto toi rahaa kassaan. Nurmijärven kuntakin antoi 300 markkaa *”urheilukulttuurin tukemiseen”*.

Kohtalo ei kuitenkaan tuntunut olleen seuran toiminnalle suojea. Seuran toimintaa käynnistellyt myymälänhoitaja ja puheenjohtaja Toivo Kärnä ilmoitti jo 10. heinäkuuta 1928 eroavansa puheenjohtajan toimestaan, koska muutti pois paikkakunnalta. Puheenjohtajuutta alkoi hoitaa **Otto Mustamäki**, mutta loppuvuodesta taas uutena puheenjohtajana toimikin Arvo Ranta. Vuoden 1929 lopussa toiminta oli jälleen nuupahtanut.

Vaikeaa on näin jälkeensä arvioida, miten paljon vahinkoa ja harmia suomalaisille urheiluseuroille on tehnyt se, että TUL:n ja SVUL:n välillä valitsi vuosikymmenien ajan vahva rajanveto. Esimerkkinä tästä tiukasta rajanvedosta on TUL:n Piirikunnan Keravalla 2. lokakuuta 1929 päiväämä paimenkirje, jossa vaaditaan selvitys-

tä Humun jäsenen, **Emil Reenin** osallistumisesta Selkin Nuorisoseuran järjestämään urheilukilpailuun juoksemalla 3000 metrin matkalla saman vuoden elokuun 25. päivä.

”Kun tiettävästi ko. Nuorisoseura on porvarillinen ja TUL:n alaisten seurojen jäsenillä ei ole oikeutta ottaa sääntöjen perusteella osaa sen laatuisiin kilpailuihin, päätimme asiaa seuraltane lähemmin tiedustella ennen kuin ryhdymme siitä mihinkään toimenpiteisiin.”

Sittemmin Emil Reen pahoitteli tapahtunutta omalta seuraltaan Numlahdella 17. lokakuuta 1929 kirjoittamallaan kirjeellä. Hän ei nuorena seuran jäsenenä ollut tuntenut sääntöjen asettamia rajoituksia ja pahoitteli tapahtunutta: *”Täten rohkenen arvoisalta seuraltani pyytää anteeksi hairahdukseni.”*

Kolmas kerta toden sanoo

Jos pidetään härkää peräänantamattomuuden ja kärsivällisyyden symbolina, niin Humun kohdalla se todellakin pitää sopivasti paikkansa. Lepsämän työväentalolla pidettiin kokous 2. päivä kesäkuuta 1931 ja päätettiin jälleen, nyt jo kolmannen kerran, perustaa yksimielisesti Humu niminen voimistelujärjestö ja urheiluseura. Mallisäännöt otettiin – kuinkas muuten – TUL:ilta ja anottiin jäsenyyttä liiton Länsi-Uudenmaan piiriin. Kaiketi myös TUL:in organisaatiossa oli tapahtunut muutoksia, sillä aikaisemmin kerrotun nootikirjeenhän oli seuralle lähettänyt TUL:n piirikunta. Me suomalaisethan olemme innokkaita järjestöihmisiä.

Nyt valittiin puheenjohtajaksi **Yrjö Tamminen** ja sihteeriksi **Veikko Mäkinen**. Tällä kolmannella yrittämällä saatiin aikaan 1930-luvun ajan kestävää monipuolista ja innokasta toimintaa. Voimisteluharjoituksia pidettiin säännöllisesti Lepsämän työväentalolla. Toiminnan vetäjinä ovat olleet pöytäkirjojen ja toimintakertomusten mukaan Yrjö Tamminen, Veikko Mäkinen ja **Eino Enroth**. Lisäksi saatiin liikkeelle painitoiminta. Asiantuntija-apua tiedusteltiin TUL:n painijaostolta ja aluksi painimattoa lainattiin – korvauksella vastaan – Perttulan työväentalolta. Talvilajeista kärjessä oli hiihto. Kilpailuja järjestettiin niin seuran jäsenille kuin kyläläisillekin. Eri pituisia matkoja ja sarjoja oli eri ikäluokille.

Humun oma kenttä

Erityisesti yleisurheilun suosion kasvu merkitsi sitä, että oma urheilukenttä olisi tarpeen. Niinpä 3. syyskuuta 1935 seuran johtokunta anoi Nurmijärven kunnalta hiekkakuopan käyttämätöntä aluetta Humun urheilukentäksi sekä raha-avustusta kentän saamiseksi asianmukaiseen kuntoon. Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 27. syyskuuta 1935 asiasta. Päätös ei suinkaan ollut yksimielinen, vaan äänestystuloksella 10-7 Humun anomuksen puolesta. Niinpä nimenuh-toäänestyksellä kirjattiin lopputulokseksi, että ”valtuusto oli päättänyt luovuttaa V. Ja U. Seura ”Humun” käytettäväksi kunnan omistaman Lep-sämän kylässä Kuonomäentien varrella olevan sora-alueen 25 vuoden ajaksi 50 markan vuokranmaksusta vuotta kohti.”

Lopuksi pienen keskustelun jälkeen valtuusto päätti, että vuokraa ei peritä lainkaan. Kunnanvaltuuston päätöksen allekirjoittivat puheenjohtaja **Matti Harju** ja pöytäkirjaa pitänyt **Kaarlo Ekroth** sekä pöytäkirjan tarkastaneet **Väinö Alanko** ja **A. Pääläinen**.

Nyt saatettiin omalle kentälle rakentaa puku- ja kalustosuojat, mikä annettiin **Toivo Idmanin** tehtäväksi 500 markan urakkasummalla. Lisäksi hankittiin hiukan urheiluvälineistöä. Mm. korkeushyppävälineistö tilattiin **Sulo Vainiolta** viikon toimitusajalla. Kenttä haluttiin mahdollisimman pian käyttökuntoon.

Tällä vuosikymmenellä toiminta todellakin kukoisti ja kasvoi. Varoja hankittiin myös iltamaperinnettä ylläpitäen. Vuosien 1934-1936 aikana esitettiin vuosittain vähintään viisi 1-3-osaista näytelmää. Urheiluseura oli siis kirjaimellisesti myös urheilukulttuurin ylläpitäjä. Näytelmissä esiintyivät tietenkin seuran omat aktiivit. Lisäksi tehtiin vierailuja esimerkiksi Haimooseen ja Perttulaan. Iltamissa oli tietenkin myös muuta monipuolista kulttuuritarjontaa esitelmineen ja lausuntahetkineen sekä kuoro- ja soittoesityksi-neen. Toiminnallinen tukikohta oli yleensä työväentalo.

Urheilun ja esitysten puitteissa järjestettiin juhlatilaisuuksia niin kesäisin kuin talvisin. Seuralla oli iso merkityksensä paikkakunnan kokoavana ja yhteisöllisyyttä edistävänä tekijänä. Kuvaavaa niin innostukselle kuin ajan hengelle on maininta vuodelta 1935: ”Juhlia ja iltamia pidettiin kaikkiaan kahdeksat ja yhdet vierailuilmat. Osallistujia yhteensä 1 150 ja vielä viidet tanssit.”

Historiasta tuntemistamme syistä johtuen toiminta hiljeni uudelleen vuosikymmenen lopulla, sillä maailmansodan tapahtumat alkoivat vaatia miesvoittoisen urheiluseuran toimijoita isänmaan palvelukseen. Pöytäkirjoista löytyviä ensimmäisiä sotatoimiin viittaavia merkintöjä oli maininta siitä, että Humun rahastonhoitaja Arvo Ranta oli joutunut lähtemään ylimääräisiin kertausharjoituksiin. Samassa yhteydessä oli päätetty antaa 200 markkaa hädänalaisten reserviläisten perheiden auttamiseen.

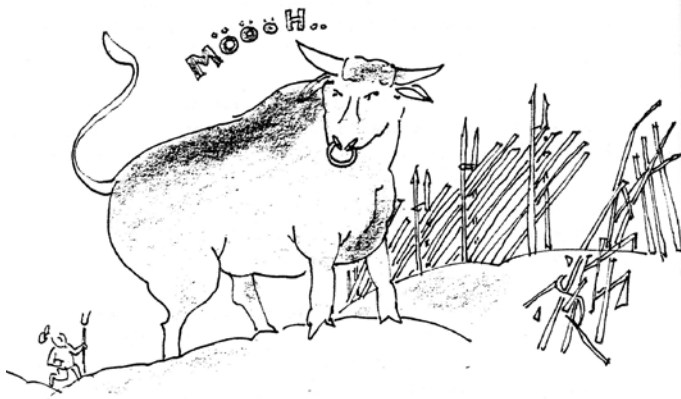
Talvisotaa seurasi tunnetusti jatkosota ja seuran toiminta hiljeni taas vuosina 1941-1945. Sota-aikana toisaalta erilaiset vanhat railot hiukan umpeutuivat. TUL ja SVUL lähettivät jäsen-seuroilleen yhteisen kirjeen toukokuussa 1942 pyytäen urheiluvälineitä asemasodan rintamille. Lahjoitettu materiaali toimitettiin eteenpäin sotilaille Suojeluskunnan kautta.

Toiminnan aaltoja ja aallon pohjia

Sotien jälkeen saatiin taas aikaan aktiivista toimintaa ja sekä paini että yleisurheilu löysi harrastajiaan. Vastaavasti järjestettiin kilpailuja ja muita tapahtumia. Silti 1950-luvun lopulla alkoi toiminta taas kerran siirtyä säästöliekille.

”Seuran toiminta hiljeni 50-luvun lopulla tyystin, koska useita seuran aktiivijäseniä muutti pois paikkakunnalta samanaikaisesti. Hiljaiseloa kylän urheilutoiminnassa seurasi toistakymmentä vuotta.”

Kohden uutta nousua mentiin kuitenkin samaan tahtiin kuin muuttoliike Nurmijärven suun-

taan alkoi kasvaa. 1960- ja 1970-lukujen aikana Lepsämän ja Lintumetsän rakennuskaavan valmistuminen merkitsi myös uusia asukkaita. Klaukkalan suunnalla kasvu olikin erityisen vilkasta. Näin heräsi uudelleen innostus herätellä uinuvaa urheiluseuraa. Taas alkoi hiihto ja kevään tullessa yleisurheilutoiminta. Syntyi tarvetta ja motivaatiota esittää lautakunnalle ja valtuustolle urheilukentän tekoa Lepsämän-Lintumetsän alueelle. Talvisin puolestaan keskusteltiin maanomistajien kanssa mahdollisuudesta hiihtolatujen kunnostamisista. 1980-luvulle ja seuran juhlavuoteen tultaessa jäsenmäärä oli historiallisen korkealla. Myös talkoohenki kukoisti. Laajentuvan toiminnan piiriin kuuluivat edelleen erilaisten tilaisuuksien järjestäminen, millä kerättiin toiminnassa tarvittavia varoja.

1980- ja 1990-luvut olivat taas kerran uutta kultakautta Humun toiminnassa ja historiassa. Usein mainitut hiihto ja yleisurheilu olivat kestoosioita, mutta väen lisääntyessä jääkiekko, kuula, keihäaheitto ja juoksukilpailut toivat TUL:n piirimestaruuksiakin. Lepsämän koulun liikuntasalissa käytiin ahkerasti ja lajeina olivat erilainen kuntoliikunta, lento- ja sulkapallo, nyrkkeily, salibandy, tenavajumppa ja vieläpä Kuusirinteellä muksujen judo-harjoitukset. Myös kuntolenkkejä on seuran toimesta vedetty. Talkooväellä on hoidettu myös luistelukenttää.

Muutamia muistoja uudesta heräämisestä 1978

On tässäkin yhteydessä perusteltua vähän tarkemminkin kerrata niitä tekijöitä asukasluvun kasvun lisäksi, mitkä saivat seuran uuteen nousuun. Siihen tarvittiin jälleen kerran uutteria ihmisiä, jotka ottivat tilanteen käsiinsä.

Yli neljän vuosikymmenen ajan Humun toiminnassa uutterasti mukana ollut Unto Luokka-

la kertoo seuran uudesta heräämisestä omassa, vuonna 2022 painetussa muistelukirjassaan:

”Meitä oli muutamia miehiä sekä naisia, jotka rupesimme puhumaan urheiluseuratoiminnasta ja saimme tietoon, että täällä Lepsämän alueella on toiminut urheiluseura nimeltä Humu. (...) Kutsuttiin perustava kokous koolle Lepsämän Kuusirinteelle asiana herättää Humun toiminta henkiin taas.”

Koolle saatiinkin kutsujienkin mielestä yllättävän suuri joukko väkeä. Ihmiset innostuvat kun vaan joku heitä innostaa. Näin seura saatiin jälleen kerran uudelleen jaloilleen. Varsinainen vuosikokous pidettiin helmikuussa 1978. Kokouksen avasi entinen puheenjohtaja **Aarne Malo**. Kokous valitsi tuolloin puheenjohtajakseen Terttu Vanttisen ja sihteeriksi **Viljo Räsänen**. Unto Luokkalasta tuli taloudenhoitaja. Muita uudelleenkäynnistysvaiheen johtokunnan jäseniä olivat **Reijo Lintunen**, **Pauli Siponen**, **Kaarlo Rauha**, **Asko Nurmi** sekä varajäsenenä **Kullervo Latva-Äijö**, **Veli Nurmi** ja **Jouko Hinkkanen**.

Uudella ja innokkaalla joukolla ryhdyttiin heti suunnittelemaan toiminnan liikkeelle saattamista. Perustettiin kolme jaostoa: hiihto-, yleisurheilu- ja naisjaosto, joiden toimenkuvana oli toiminnan aloittaminen. Jo viikon kuluttua olikin saatu aikaan hiihtokilpailut, jotka kokosivat tyydyttävästi osallistujia mukaan.

”Siiitä se sitten alkoi Humun toiminta lähteä taas käyntiin – ja heti niin vilkkaana, että kylä oli heti suurin piirtein mukana kannustamassa seuran toimintaa”, Luokkala muistelee.

Uusi johtokunta paneutui toimeensa sydämellään. Järjestötaitoja opeteltiin samalla, kun seuratyötä tehtiin. Varainhankintaa harjoitettiin alusta alkaen, sillä edellyttäähän urheilutoiminnan järjestäminen myös varoja. Tällainen tulonhankintamuoto oli esimerkiksi paperinkeräys. Asiasta tiedotettiin jaettavilla ilmoituksilla ja kerääjät noutivat sitten paperitavaraa, jota koottiin tarkoitukseen vuokrattuun navettarakennukseen. Lisäksi kerättiin romumetallia. Seura ylläpiti urheilualueita ja teki hiihtolatuja. Talkoohenki kukoisti ja seura toimi taas täydellä teholla.

Aallon huipulta laskeuduttiin kuitenkin taas hiljaisemmalle kaudelle 1995 mennessä. Oli taas uudelleen arvioitava tulevaisuuden suuntaa. Periksi ei kuitenkaan olla haluttu antaa – tälläkään kertaa. Pitkän linjan järjestömies Luokkala kertoo tunnelmista hiljentymisen aikoina:

”Päätimme joskus 2010-luvulla, että pidämme Humun pystyssä ainakin vuoteen 2021, jolloin seura täyttää sata vuotta. Pidetään Humulle juhlat ja pannaan lepäämään, jos ei vetäjiä löydy. Se kirjattiin oikein pöytäkirjaan.”

Voinee näin jälkikäteen sanoa, että läheltä piti, etteikö näin olisi käynytkin. Suuren juhla-ajan viimeisiä vuosia kiusasi vielä maailmanlaajuisiksi kulkutaudiksi ryöpsähtänyt covid-19, eli koronapandemia. Kaikki kanssakäyminen ja yhdessä tekeminen oli joko kiellettyä tai ainakin hyvin vaikeaa. Kaikesta huolimatta seura säilyi kuin säilyikin toiminnassa. Joulukuun 21. päivä 2021 Nurmijärven Uutisissa oli artikkeli komean sadan vuoden taipaleen tehneestä urheiluseurasta, joka edelleen jatkoi toimintaansa.

Uuden vuosituhannen haasteet

Uusi vuosituhat on tuonut perinteikkään Humun toimintaan jälleen uudet haasteensa. Hiukan haikein mielin vuosikymmeniä mukana ollut ja seuraa eri tehtävissä luotsannut Unto Luokkala kertoi jo juhluvuonna 2021 jättävänsä johtopaiikat. On ollut kunniaakasta päättää pitkän linjan urheiluseuratyö seuran täyttäessä sata vuotta.

Kolmasti perustettu ja monenlaiset vaiheet kokenut järjestö elää taas vaihteeksi hiljaiseloa. Jäseniä on vajaat parikymmentä ja seura järjestää lentopallotreenit kaksi kertaa viikossa Valkjärven koulun urheilusalissa. Tätä vetää **Heikki Kulovesi**. Vuosikokouksessa 2022 seuran puheenjohtajaksi valittiin **Jouni Keränen**. Varapuheenjohtaja on **Eero Miettinen**, sihteeri **Tiina Koivalo** ja taloudenhoitajana Heikki Kulovesi.

Voimistelu- ja Urheiluseura Lepsämän Humu elää jälleen kerran hiljaista kautta. Yleisenäkin hokemana on, että ihmiset eivät tahdo enää sitoutua järjestötoimintaan. Ei kuulemma ole aikaakaan. Ja kaikkea muutakin tekemistä on niin paljon, että ei ehditä tehdä mitään. Syitä on monia ja osa ehkä tekosyitä. Yleistää emme tietenkään voi. Humun sadasta vuodesta voimme kuitenkin ottaa sen opin, että suoraviivaista kehityskulkua ei ole olemassa. Aikakauden aktiivisuuksineen vaihtelevat erilaisista syistä. Pääasia on, että löytyy edes muutamia toimijoita ja tarmokkaita säästölielien ylläpitäjiä. Jos Humu nyt onkin hiljainen ja astelee verkalleen, niin pianpa saattaa tulla taas se otollinen tuokio, jolloin tuo vanha kunnon Humumme ottaa ja mylväisee ja alkaa taas juokсутtaa kansaa. Ja toivottavas-

ti juokсутtaakin, sillä se on aina kotiinpäin kansanterveydelle ja iloksi yhteisöllisyyttä kaipaaville kansalaisille.

Jaakko Ojanne

Lepsämän Humun puheenjohtajat ja sihteerit

Puheenjohtajat

1921	Arvid Nygren

1928-1929	Toivo Kärnä

1931-1932	Yrjö Tamminen
1933-1936	Eino Enroth
1937-1938	Toivo Idman
1939-1940	Lauri Laine

1946-1948	Erkki Toivonen
1949-1954	Erkki Mustonen
1955	Paavo Bergman
1956-1958	Erkki Järvinen
1959	Voitto Helisjoki
1960-luvulla	Aarne Malo

1978-1979	Terttu Vääntinen
1980-1984	Unto Luokkala
1985 – 1988	Pauli Siponen
1989 – 2001	Eero Miettinen
2002 ->	Jouni Keränen

Sihteerit

1921	Jalmari Mustonen

1928	Viljo Ranta
1929	Toivo Kovanen

1931-1935	Veikko Mäkinen
1936-19.5.1940	Arvo Ranta

1946-1948	Maija Veck
1949	Eero Mustamäki
1950-1951	Tapio Ranta
1952-1954	Paavo Bergman
1955-1959	Eino Hyvönen

1978	Viljo Räsänen
1979	Kaarlo Autio
1980-1981	Ritva Kumpulainen
1982	Elisa Pennanen
1983 – 1988	Martti Törrönen
1989	Katri Salmela
1990	Merja Aston
1991 – 1995	Pirjo Lipponen
1996 – 2021	Unto Luokkala
2022 - >	Tiina Koivalo

Nurmijärven urheiluseuratoimintaa ennen ja nyt

Nurmijärvellä on harrastettu urheiluseuratoimintaa jo toistasataa vuotta. Vanhin seura on 1912 perustettu Korven Korvenpojat, jolla oli 1930 luvulla myös alajaostot Perttulassa ja kirkonkylällä. 1920 luvulla perustettiin Lepsämän humu, joka myöhemmin tunnettiin hyvänä painiseurana, ja Rajamäen kehitys sekä Nurmijärven Jukolaiset, jolla myös oli alaosastot Palojoella, Lepsämässä ja Perttulassa. 1930 luvulla perustettiin Nukarin Haka, Korven urheilijat, Suomiehen sisu ja Rajamäen rykmentti, joka tunnetaan nykyään menestyneenä suunnistus-seurana.

Ennen toista maailmansotaa perustetut seurat olivat ns. yleisseuroja, joiden lajeina oli kesällä yleisurheilu ja talvella hiihto ja mäenlas-ku. Joukkue- ja jääurheilutoiminta oli melko vä-häistä. Sotien aikana seuratoiminta oli luonnol-

lisesti melko olematonta, ja esim. Parkkimäen hyppymäen torni oli ilmavalvonnan käytössä. Sotien jälkeen seuratoiminta elpyi nopeasti, ja uusia seuroja perustettiin useita. 1940 luvulla perustettiin Nukarin nousu, Klaukkalan kiri, Nurmijärven kirkonkylän naisvoimistelijat, Nurmijärven kunto ja Palojoen Eskot. 1950- ja 60 luvuilla syntyi useita seuroja, jotka olivat erikoistuneet yhteen lajiin. Näitä olivat Rajamäen naisvoimistelijat, Nateva, Alkon ampujat, Nukarin Amargo, Nurmijärven ampumaseura ja Rajamäen verkkopalloilijat.

1970 luvun alkuvuosina seuratoiminta muutui ratkaisevasti, kun säädettiin uusi liikuntalaki.

Sen tarkoitus oli, että kunnat rakentavat liikuntapaikat ja seurat järjestävät harrastus- ja kilpailutoiminnan, jota kunta voi avustuksilla tu-

Kunnan mäkimestaruuskisojen hyppääjät 50-luvulta.

Vasemmalta: Matti ja Eino Uusikari, Raimo Rämö, Pentti Pankka, Teuvo Tarhonen, Veikko Koivisto, Raimo Salonen, Herra Flyckt Röykästä, Pertti Pesonen, Erkkö Koskela, Juhani Kallio ja Esko Nieminen.

Erkkö Koskela Parkkimäen taivaalla.

SB-Pro'n naisten joukkue on saavuttanut menestystä viime vuosina.

kea. Aikaisemminhan seuratoiminta perustui paljolti vapaaehtoiseen talkootyöhön, ja seurat rahoittivat toimintaansa jäsenmaksujen lisäksi järjestämällä esim. tansseja ja iltamia, tai keräämällä jätepaperia. Uusien harrastusmuotojen aloittaminen riippui yleensä siitä, jos valmistui ajanmukaisia liikuntapaikkoja, ja löytyi innokkaita vetäjiä ja valmentajia. Tällainen laji oli esim. kilpauinti ja vesijump, joka alkoi kun Rajamäen uimahalli valmistui 1974, ja Nurmijärven kunnosta löytyi osamista lajiin. Myöhemmin yleisseura Nurmijärven kunto erikoistui pelkästään uintiurheiluun, ja on nykyään sulautunut Nurmijärven uinti-seuraan. 1900 luvun loppupuolella liikuntaolosuhteet paranivat lisää kun Klaukkalaan rakennettiin kansainväliset mitat täyttävä urheilukenttä, tennishalli ja jäähalli. Avojäillä aloittanut jääurheiluseura Kurra siirtyi jäähalliin, ja jääkiekon lisäksi tuli uutena lajina myös ringette. Jäähalli mahdollisti myös taitoluistelun harrastamisen. Palloilulajeista Nurmijärven jalkapalloseura pelaa Klaukkalan liikuntapuistossa. Siellä on myös ns. kuplahalli, joka mahdollistaa talviharjoittelun. Myös Rajamäen kehitys on ottanut ohjelmaansa jalkapallon, jota pelataan Rajamäen liikuntapuiston tekonurmella.

Klaukkalan ja Rajamäen liikuntapuistot ovat kovassa käytössä ja kirkonkyläkin sai lopulta tekojään, joka toimii kesällä palloilukäytössä. Lentopallo oli aikaisemmin hyvin suosittu laji monessa seurassa, mutta on nykyään vähän hiipunut. Yleisurheilun harrastus ja kilpailutoiminta on keskittynyt Nurmijärven yleisurheiluseuraan, joka toimii pääasiassa Klaukkalan liikuntapuistossa, koska siellä on pitäjän ainoa yleisurheilukenttä. Klaukkalassa toimii myös 1997 perustettu salipandyseura SB-Pro, jonka naisjoukkue on voittanut useita SM mitaleita. Hiihtolajit ovat heikentyneiden lumiolosuhteiden takia keskittyneet lähinnä pitäjän pohjoisosiin. Ainakin Rajamäen kehityksellä on vielä hiihtojaosto.

Valtakunnallisesti urheiluseurat kuuluivat joko SVUL:n tai TUL:n organisaatioihin. Suomen voimistelu ja urheiluliitto SVUL perustettiin 1906, ja työväenurheiluliitto TUL kansalaissondan jälkeen 1924. Poliittisesti jakautunutta kilpailutoimintaa hankaloitti varsinkin 1930 luvulla se, että TUL:n urheilijoita ei hyväksytty edustamaan Suomea Olympialaisissa. Nurmijärven seurojen kesken ei isompia poliittisia riitoja ollut. Urheiluliike eheytyi lopullisesti kun SVUL lakkautettiin vuonna 1994, ja TUL keskittyi nuo-

riso- ja kuntoliikuntaan. Kilpailutoiminta jatkui lajiliittojen alaisuudessa.

Paljon on Nurmijärven urheiluseuratoiminta reilun sadan vuoden aikana muuttunut. Useat seurat ovat hiipuneet pois, tai yhdistyneet toisiin. Uusia seuroja on syntynyt, kun on alkanut joku uusi liikuntalaji, ja sille on löytynyt osaat vetäjät ja kunnolliset suorituspaikat.

Seurojen harrastus ja kilpailutoiminnan lisäksi kaikenlainen liikunnan harrastaminen

on tärkeää ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Nurmijärvelläkin löytyy eri liikunnan harrastusmuotoja kaikenikäisille. On vauvauintia, koululiikuntaa, kattava latuverkosto, kuntosalit, kuntoportaat, vesijumppaa, golfkenttä ym. Myös eläkeläisjärjestöt järjestävät jäsenilleen heille sopivaa liikuntaa ja virkistystoimintaa.

Eero Peltonen

*Jos sarjassa oli paljon hiihtäjiä matkaan lähdettiin pareittain.
Kuva Matti Rintalan kokoelmat.*

Liity Nurmijärvi-Seuran jäseneksi

Jäsenmaksu on 15 €

Maksettuasi jäsenmaksun, kirjaamme Sinut jäseneksi seuran jäsenrekisteriin. Nurmijärvi-Seura ry:n tilinumero on FI34 1026 3000 4041 47

Laita maksulomakkeeseen viestiksi oma osoitteesi ja myös mahdollinen sähköpostiosoitteesi yhteydenpidon helpottamiseksi.

www.nurmijarviseura.fi

Nurmijärvi-Seura ry

Nurmijärvi-Seura on vuonna 1957 perustettu yleishyödyllinen yhdistys, jonka tarkoituksena on

- kehittää Nurmijärveä
- vaalia kotiseututietoutta ja kotiseutuhenkeä
- lisätä asumisviihtyvyyttä

Nurmijärvi-Seura järjestää vuosittain erilaisia tapahtumia kuten Nurmijärvi-päivät lokakuussa Aleksis Kiven päivän tienoilla sekä julkaisee Klaneetti-lehteä.

Kaikki ovat tervetulleita mukaan tilaisuuksiin ja toimintaan.

www.nurmijarviseura.fi

Lounas- ja Tilausravintola.

Pekontie 3, 01900 Nurmijärvi

Puh. +358 50 5965682

Sähköposti: posti@makupata.fi

Kotihiuskeidas

Johanna

Metsäkyläntie 68,

Klaukkala

0405208995

**Nurmijärven
Eläkkeensaajat ry**

**Nurmijärvi
on
ilmiö**

NURMIJÄRVEN SÄHKÖ OY

PALVELEVA, PAIKALLINEN, YMPÄRISTÖVASTUULLINEN

Kauppanummentie 1, 01900 Nurmijärvi

puh. (09) 878 071, faksi (09) 8780 7207

asiakaspalvelu@nurmijarvensahko.fi

www.nurmijarvensahko.fi

Nurmijärven

Kristilliset Eläkeläiset ry

VASTAAVA MESTARI VL OY

KENRAALINKUJA 5
01730 VANTAA

Hyvinvointi- ja
asumispalveluja
Nurmijärvellä,
Nurmijärven Onnenkimpale ry,
Kissankello ja
Heikkari

Onnenkimpale

Nurmijärven Onnenkimpale ry

*Nurmijärven
kansalliset seniorit ry*

NAB - tilipalvelut Oy

Puh. 040 827 8095

Auktorisoitu
Taloushallintoliiton jäsen

KLÄUKKALAN ELÄKELÄISET

Palvelemme kaikissa lääkeasioissasi
viikon jokaisena päivänä.
Laaja valikoima ja aina edulliset hinnat.

SEITSEMÄN VELJEKSEN APTEEKKI

MA-PE 08.30-20.00, LA 09.00-15.00, SU 10.00-16.00
Mahlamäentie 2, Nurmijärvi • P. 09 250 4085
seitsemanveljesta.fi

Tai tilaa helposti verkkokaupastamme
Nettiapteekki.fi

Nettiapteekki.fi

Samat edulliset hinnat asiointitavasta riippumatta

ELÄKELIITTO

Eläkeliiton

Nurmijärven yhdistys ry

Parasta palvelua
ja
hyvää evästä

KLAUKKALA

Palvelemme: ma-pe 8-21, la 8-20, su 10-20.

Tarinakoru Oy

Taipaleentie 244, 01900 Nurmijärvi
www.tarinakoru.fi

Putiikki avoinna
ti 10-19, ke-to 10-17 tai ajanvarauksella.
Tervetuloa!

*Jokaiselle on
olemassa se
täydellinen
valaisin.....*

*Tule
valo-
ostoksille*

sähkösoppi

Lepsämäntie 1
KLAUKKALA
p. 879 4672

ark. 9-18,
la 9-14

uskottu
toivottu
rakastettu

#SEURAKUNTAVAALIT

Tulevaisuuden kirkko

Maailman myllerrysten keskellä kirkkoa tarvitaan. Seurakuntavaaleissa valittavat luottamushenkilöt vaikuttavat siihen, mitä seurakunnassasi tulevina vuosina tapahtuu. Mistä säästetään, mitä toteutetaan. Avaa ovet tulevaisuuteen. Vaikuta seurakuntavaaleissa, sellaisena kuin olet.

Äänestyspaikat ja vaalikone:
seurakuntavaalit.fi

ENNAKKOÄÄNESTYS 8.-12.11.2022
VAALIPÄIVÄ 20.11.2022

SUOMEN EV. LUT. KIRKKO⁺

